

Bijlage 6: Kennis, houding en vaardigheden SAVE-Begeleiding

A. Algemene kennis, houding en vaardigheden van Medewerkers SAVE

Kennis over

- De normale ontwikkeling van jeugdigen;
- Ontwikkelingsbedreigingen;
- Aspecten van fysieke en psychische veiligheid en onveiligheid;
- Signalen en gevolgen van kindermishandeling, verwaarlozing en huiselijk geweld;
- Kinder- en volwassen psychopathologie, inclusief LVB en forensische psychiatrie;
- Risicofactoren, beschermende factoren en criminogene factoren (uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek die van toepassing zijn op zorgen en krachten in actuele casussen);
- Onderzoek en risicotaxatie;
- De SAVE-definitie van veiligheid gekoppeld aan ontwikkeling;
- Verantwoordelijkheden en bevoegdheden binnen verschillende kaders en de daarbij relevante wetgeving;
- Het belang van eigenaarschap/regie bij het maken en mede-uitvoeren van plannen en vaardigheden door de al benoemde grondhouding bij de betrokkenen te houden, binnen gestelde kaders.

Vaardigheden

Alle vensters:

- Denken en handelen in termen van goed genoeg;
- Denken en handelen in termen eigen regie en eigen kracht;
- Kort, bondig en in begrijpelijk taal met alle betrokkenen communiceren en rapporteren;
- Motiverende gespreksvaardigheden;
- Tot stand brengen en handhaven van afstemming en samenwerking, vooral met lokale SAVE-teams, waarbij op- en afgeschaald wordt waar dat nodig is;
- Reflecteren op eigen handelen;
- Toetsen van eigen handelen aan professioneel en beroepsethisch oordeel van collega's;
- Samenwerken met de lokale SAVE-teams;
- Samenwerken met zorgaanbieders.

Vooraf Venster 1

- Constructieve werkrelatie met ouders en jeugdigen opbouwen;

- Rol en wisseling in rol (vrijwillig-gedwongen kader) uitleggen aan jeugdige, gezin, netwerk en professionals;
- Activeren van de mensen rond de jeugdige en ondersteunen van netwerkbijeenkomsten;
- Middelen als genogram, ecogram, bolletjesschema, veiligheidscirkels kunnen inzetten;
- In kaart brengen van systeemkenmerken: interne en externe grenzen, hiërarchie, macht, rollen/rolomkering, gezinsorganisatie, saamhorigheid, loyaliteit, rechtvaardigheid en verdienste.

Vooraf Venster 2:

- Onderscheid maken tussen feiten en meningen;
- Observeren en duiden van de interactie tussen ouders en jeugdigen;
- Zien, spreken en observeren van jeugdigen;
- Gevoelige zaken (mishandeling, misbruik, huiselijk geweld) bespreekbaar maken.

Vooraf Venster 3:

- Kernbeslissingen voorbereiden;
- Progressiegericht gesprekstechnieken hanteren (o.a. de schaalvragen, gewenste situatievragen, uitzonderingsvragen, schaalvragen);
- Voorwaarden als toetssteen inbrengen in het cliëntsysteem: Realistische consequenties formuleren voor de situatie dat wel/niet binnen de aangegeven termijn wordt voldaan aan de gestelde voorwaarden;
- Voorwaarden benoemen waaraan plan van ouders/netwerk moet voldoen;
- Voorwaarden formuleren; gedragsspecifiek (in plaats van in abstracte termen) beschrijven wat ouders (en jeugdigen) moeten doen in plaats van wat ze niet moeten doen, in taal die de leden van het gezin (incl. de jeugdigen) begrijpen.

Vooraf Venster 4:

- Ruimte bieden voor (ondersteuning bij) familiegroepsplan;
- Praktische, smart-geformuleerde afspraken met cliëntsysteem maken;
- Ruimte te geven aan gezin, netwerk en (lokale) professionals om inhoud te geven aan plan en uitvoering en toch toezicht houden op de veiligheid en voortgang en te sturen op realisatie van voorwaarden (met en zonder maatregel);
- Netwerk opbouwen/uitbreiden bij ontbreken van of beperkt netwerk;
- Kernbeslissingen weten uit te voeren.

Houding

- Meerzijdig partijdig zijn, alle perspectieven van de betrokkenen onderzoeken en meewegen (vooral: kunnen omgaan met ontkenning van mishandeling);
- Vanuit progressiegericht grondhoudingen werken (vooral de erkennende, niet-wetende, niet-oordelende grondhouding toepassen);
- Bereikbaar en toegankelijk zijn;

- Menselijk en betrokken zijn;
- Gericht zijn op het positieve.

B. Specifieke competenties voor SAVE-Begeleiding

Voor SAVE-Begeleiding is van belang dat de werkwijze sterk in ontwikkeling is, en dat de situaties en regio's waarin de werkwijze wordt ingezet sterk verschillen. Daarom moet SAVE-Begeleiding een flexibel karakter behouden. Dit heeft ook persoonlijk-professionele consequenties, zoals het aanpassen van de eigen regelreflexen of verantwoordingsreflexen. Leren toepassen en doorontwikkelen van SAVE-Begeleiding vereist dat de Medewerkers SAVE deze reflexen loslaten, en op zoek gaan naar het werkzame minimum. SAVE-Begeleiding mag geen harnas zijn, maar moet wel houvast bieden door minimale standaarden voor het werk te ontwikkelen. Het mag losser, maar SAVE-Begeleiding moet ook 'goed genoeg' zijn. Methodische leerbesprekingen zijn ook voor het vinden van deze standaarden belangrijk. Daarbij hoort vertrouwen van de manager en bestuurders dat Medewerkers SAVE dit kunnen, en dat zij daarom 'hun gang kunnen gaan'.

Het werken in SAVE-Begeleiding vraagt om een versnelde outreachende en doortastende manier van werken ten opzichte van de SAVE-basiswerkwijze, en aanvullende kennis en vaardigheden.

- De medewerker SAVE moet de 'minicrisis' die zijn komst teweeg kan brengen, tegemoet treden. Zijn komst betekent voor de ouders / jeugdige een potentieel risicovolle situatie. Dit kan vermijdingsreacties teweegbrengen. Bijvoorbeeld: betrokkenen beweren dat er niets aan de hand is of blijven overleggen in plaats van actie te ondernemen. De medewerker SAVE moet de problemen niet toedekken, maar ze juist aan de orde stellen. Hij zal boze mensen niet per definitie uit elkaar halen, maar proberen hen met elkaar in gesprek te brengen.
- Vanwege de vaak de minder overzichtelijke, minder voorspelbare en meer emotionele situaties, stelt SAVE-Begeleiding specifieke eisen aan de medewerker:
  - Rust kunnen bewaren in turbulente situaties;
  - Een grote mate van flexibiliteit kunnen opbrengen (in praktische zin maar ook wat betreft het omgaan met verschillende heftige emoties);
  - Handen uit de mouwen willen en kunnen steken, doen wat nodig is, actiegericht;
  - In staat zijn snel overzicht te verwerven en daarbij oog hebben voor detail;
  - Kunnen de-escaleren, kanaliseren van emoties;
  - Accuraat, structurerend en directief kunnen optreden (leiderschap, initiatief nemen, besluitvaardig); daarbij balans houden met empathisch en waarderend zijn;
  - De veiligheid van betrokkenen (telkens) als uitgangspunt kunnen nemen;
  - Sociale perceptie en sensitiviteit (reactiepatronen van mensen kunnen lezen, verhaal achter het verhaal kunnen beluisteren en kunnen redeneren waarom zij deze reactie, dit gedrag vertonen);
  - Kunnen bemiddelen en onderhandelen;
  - Snel en kritisch kunnen denken in termen van krachten en zorgen, voorwaarden, mogelijke benaderingen en (creatieve) oplossingen van het probleem;
  - Goed kunnen coördineren van acties, tijdmanagement (eigen tijdmanagement, werken met termijnen, spelen met tijd);

- Onmiddellijke voorwaarden kunnen stellen (voorwaarden voor korte termijn variërend van 24 / 72 uur, 2 weken tot maximaal 6 weken);
- Samen met gezin en netwerk vormgeven van tijdelijke plannen op basis van onmiddellijke voorwaarden;
- Motiveren tot en voeren van gezinsgesprekken, en weten wanneer hiervan afgeweken moet worden;
- Vormgeven en observeren begeleide bezoeken;
- Kennis van de wettelijke kaders bij SAVE-Begeleiding.

Bijlage 7: Bronnen

- Bartelink, C. en Kooijman, K. (2014). *Beslissen over hulp door ouders, jeugdige én de jeugd- en gezinsgeneralist*.
- Choy, J., Pont, S. & Doreleijers, Th (2003). *Moet-willige hulpverlening. Systeemtheoretische methodiek voor gezinsvoogden en jeugdreclasseerders*. Amsterdam: SWP.
- Hoek, M. (2013). *Deze steun heb ik nodig. Ouders over 'goed' ouderschap en gewenste ondersteuning*. Utrecht: LOC/LCFJ.
- Jeugdzorg Nederland. *Digitaal werkboek jeugdreclassering*.
- Kagan, R.M. & Schlosberg, S.B. (1989). *Families in perpetual crisis*. New York: Norton.
- Kaplan, L. (1986). *Working with multi-problemfamilies*. Massachusetts/Toronto: D.C. Heath & Company/Lexington.
- Lindsey, C. (1979). Working with rage and anger; the establishment of a therapeutic setting in the homes of multi-problem families. *Journal of Family Therapy* 1; p. 117-124.
- Menger, A. (2016). *Werken in gedwongen kader. Methodiek voor het forensisch sociaal werk*. Amsterdam: SWP.
- Miller, W.R., & Rollnick, S. (2002). *Motivational interviewing: preparing people for change*. New York: Guildford Press.
- Nederlands Instituut van Psychologen (NIP), de Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen (NVO) en de Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk (BPSW). *Richtlijnen Jeugdzorg*.
- Pas, A. van der (2008): *Het nut van ouderschapstheorie - en de valkuilen*. Gedownload op 19 september 2016 van: www.alicevanderpas.nl/pdf/Art-08-vdPas-Hetnutvanouderschapstherie.pdf.
- Prochaska, J. O. & DiClemente, C. C. (1986). Toward a comprehensive model of change. In: W. R. Miller & N. Heather (Red.), *Treating addictive behaviors: Processes of change* (pp. 3-27). New York: Plenum.
- Prochaska, DiClemente, & Norcross (1992): In Search of How People Change: Applications to the Addictive Behaviors. *American Psychologist* 47:1102-1114.
- Spoel, B. (2011). *Methodische handreiking schoolverzuim jeugdreclassering*. Jeugdzorg Nederland.
- Trotter, C. (1999). *Working with Involuntary Clients: A Guide to Practice*. Sydney: Allen and Unwin.
- Versterk wat goed gaat, verkennend onderzoek naar de werkzame elementen van de Nieuwe Jeugdbescherming in Gelderland* (2015).
- Visser, C. (2016) *Progressiegericht werken*. Auteur: Just in Time Books.
- Van Montfoort, M. *Vrijwillige hulp met voorwaarden; werken in het sociale wijkteam met (vermoeden van) kindermishandeling en huiselijk geweld : www.wijkteamswerkenmetjeugd.nl*
- Vries, O. de, Oord, I. Van der (2014). *Digitaal werkboek jeugdreclassering*. Reclassering Nederland, Stichting Verslavingsreclassering GGZ, Leger des Heils Jeugdzorg & Reclassering.

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: zondag 27 augustus 2017 11:50
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: ken je dit?
Categorieën: Categorie Blauw

[REDACTED] ([REDACTED]) op zoiets zouden komen. Dan is het aan [REDACTED] en [REDACTED] om hierin te voorzien!

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Gemeente Utrecht

Maatschappelijke Ontwikkeling
Jeugd, Zorg en Veiligheid

Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht

Bezoekadres Stadsplateau 1, Utrecht

Telefoon 06- [REDACTED]

E-mail [REDACTED]@utrecht.nl

Internet www.utrecht.nl

Aanwezig maandag tot en met donderdag

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print

Van: [REDACTED] [mailto:[REDACTED]@samen-veilig.nl]
Verzonden: vrijdag 25 augustus 2017 14:02
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: ken je dit?
Urgentie: Laag

Hoi [REDACTED]

Hoe is het? Interessante info zeg, ik had er nooit eerder van gehoord. Het klinkt inderdaad als gedwongen. Al googlend kom ik er van alles over tegen.
Het is echter niet gedwongen in juridische zin. Een rechter kan het niet opleggen. Het is geen maatregel oid die in de wet voorkomt.

Wat je je zou kunnen afvragen, is of het zou kunnen dienen als laatste redmiddel: als het in ons werkgebied zou bestaan, zou je kunnen bedenken dat de rechter niet zeker weet of een OTS-verzoek toegewezen zou moeten worden, en dan een verzoek tot OTS aanhoudt en ouders naar dit aanbod verwijst om een vinger aan de pols te houden met dit redmiddel. Zoiets?

We spreken elkaar gauw weer!

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Tiberdreef 8,
3561 GG Utrecht

M 06 [REDACTED]
www.samen-veilig.nl

*****
De informatie uit dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.
Gebruik door anderen is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging en
verstrekking van informatie aan derden is niet toegestaan. Aan de inhoud
van dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.
*****

Van: [REDACTED] [mailto:[REDACTED]@utrecht.nl]
Verzonden: donderdag 17 augustus 2017 11:29
Aan: [REDACTED] [mailto:[REDACTED]@samen-veilig.nl]>
CC: [REDACTED] <[REDACTED]@utrecht.nl>
Onderwerp: ken je dit?

Hoi [REDACTED]

Al eens gehoord van een VIG coach?

Soms zijn de problemen in een gezin zo complex en divers dat een Voorwaardelijke Interventie in Gezinnen (VIG) wordt opgelegd. Een gezin krijgt dan gedwongen thuishulp van een gezinscoach die 24 uur per dag, zeven dagen per week bereikbaar is. [REDACTED] is zo'n VIG-coach. Hij werkt bij Spirit! en helpt gezinnen hun problemen de baas te worden door ze te laten inzien wat voor hen wél werkt. Hij grijpt hiervoor alles aan, en zoekt geluk voor deze gezinnen óók in de kleine hoekjes

<https://www.jeugdzorgnederland.nl/actueel/geluk-zit-ook-kleine-hoekjes/>

Begrijp ik het goed dat rechters zo'n voorwaardelijke interventie kunnen opleggen? Ken je dit uit Utrecht?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Gemeente Utrecht

Maatschappelijke Ontwikkeling
Jeugd, Zorg en Veiligheid

Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht

Bezoekadres Stadsplateau 1, Utrecht

Telefoon [REDACTED]

E-mail [REDACTED]@utrecht.nl

Internet www.utrecht.nl

Aanwezig maandag tot en met donderdag

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print

[REDACTED]

Van: [REDACTED] [REDACTED]@samen-veilig.nl>
Verzonden: maandag 27 augustus 2018 11:37
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Afspraak teams

Dat ligt er aan wat het doel van de gezamenlijke bijeenkomst is. Zoals ik eerder in de mail schreef, leek het ons leuk om een casus met een aantal vragen voor te bereiden. Dat vraagt dus voorbereid tijd.
Wat mij betreft maken we dan een nieuwe afspraak voor verderop in september.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Locatie Utrecht Stad
Tiberdreef 8
3561 GG Utrecht

T 06 [REDACTED]
M [REDACTED]@samen-veilig.nl

Werkdagen: ma, di en do

**SAMEN
BEILIG**
Midden-Nederland

*****
De informatie uit dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.
Gebruik door anderen is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging en
verstrekking van informatie aan derden is niet toegestaan. Aan de inhoud
van dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.
*****

Van: [REDACTED] [mailto:[REDACTED]@utrecht.nl]
Verzonden: maandag 27 augustus 2018 11:19
Aan: [REDACTED] [REDACTED]@samen-veilig.nl>
Onderwerp: RE: Afspraak teams

Dag [REDACTED],

Fijne vakantie gehad?

Wat mij betreft hebben we niet perse enorme voorbereiding nodig.
Wil je me vandaag laten weten of de afspraak nu bij jullie ingepland is voor morgen of niet?
4 september lukt voor ons nu niet meer, dus als morgen niet doorgaat, plannen we iets anders.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Gemeente Utrecht

Maatschappelijke Ontwikkeling
Jeugd, Zorg en Veiligheid

Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht

Bezoekadres Stadsplateau 1, Utrecht

Telefoon 06 [redacted]

E-mail [redacted]@utrecht.nl

Internet www.utrecht.nl

Aanwezig maandag t/m donderdag

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@samen-veilig.nl]

Verzonden: vrijdag 27 juli 2018 16:33

Aan: [redacted]

Onderwerp: RE: Afspraak teams

De 28^e zou wel kunnen, maar dan ben ik net weer aan de slag, na de vakantie. Dan is er dus weinig tijd om iets voor te bereiden. Zou een week later, 4 september ook kunnen?

Met vriendelijke groet,

[redacted signature block]

Locatie Utrecht Stad
Tiberdreef 8
3561 GG Utrecht

T [redacted]
M [redacted]@samen-veilig.nl

Werkdagen: ma, di en do

*****

De informatie uit dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik door anderen is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging en verstrekking van informatie aan derden is niet toegestaan. Aan de inhoud van dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

*****

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@utrecht.nl]

Verzonden: donderdag 26 juli 2018 16:32

Aan: [redacted] <[redacted]@samen-veilig.nl>

Onderwerp: RE: Afspraak teams

Hi [redacted],

Wil jij nog aangeven of 28 augustus voor jullie ook akkoord is?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED],
[REDACTED]

Gemeente Utrecht

Maatschappelijke Ontwikkeling
Jeugd, Zorg en Veiligheid

Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht

Bezoekadres Stadsplateau 1, Utrecht

Telefoon 06-[REDACTED]

E-mail [REDACTED]@utrecht.nl

Internet www.utrecht.nl

Aanwezig maandag t/m donderdag

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag 4 juli 2018 17:41

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: RE: Afspraak teams

Prima, zullen wij 28 augustus bij jullie langskomen?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED],
[REDACTED]

Gemeente Utrecht

Maatschappelijke Ontwikkeling
Jeugd, Zorg en Veiligheid

Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht

Bezoekadres Stadsplateau 1, Utrecht

Telefoon 06-[REDACTED]

E-mail [REDACTED]@utrecht.nl

Internet www.utrecht.nl

Aanwezig maandag t/m donderdag

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print

Van: [REDACTED] [[mailto:\[REDACTED\]@samen-veilig.nl](mailto:[REDACTED]@samen-veilig.nl)]

Verzonden: dinsdag 3 juli 2018 11:46

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: RE: Afspraak teams

Ho [REDACTED]

We zouden het leuk vinden om na de vakantie met het team van Extr@Zuilen en ons SAVE team West/Noordwest om de tafel te gaan. Wij hebben op dinsdagochtend teamvergadering van 9.30-11.30 uur. En misschien is het leuk om gezamenlijk een casus te bespreken of wat meer algemene thema's langs te lopen.

Zullen we daar een afspraak voor maken?

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

Locatie Utrecht Stad
Tiberdreef 8
3561 GG Utrecht

T 06 [Redacted]
M [Redacted]@samen-veilig.nl

Werkdagen: ma, di en do

**SAMEN
VEILIG**
Midden-Nederland

*****
De informatie uit dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.
Gebruik door anderen is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging en
verstrekking van informatie aan derden is niet toegestaan. Aan de inhoud
van dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.
*****

Van: [Redacted]
Verzonden: maandag 18 juni 2018 11:13
Aan: [Redacted] [Redacted]@utrecht.nl>
Onderwerp: RE: Afspraak teams

Hoi [Redacted]

Ik ben zelf bij team Zuilen van SAVE betrokken en als SAVE team zijn wij op dinsdag ook compleet.
Wil je de afspraak met beide SAVE teams (Zuilen en Leidsche Rijn) apart maken of gezamenlijk?

Ik kan in team Zuilen de vraag uitzetten, het team regelt dit soort dingen meestal zelf.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

Locatie Utrecht Stad
Tiberdreef 8
3561 GG Utrecht

T 06 [Redacted]
M [Redacted]@samen-veilig.nl

Werkdagen: ma, di en do

**SAMEN
VEILIG**
Midden-Nederland

*****

De informatie uit dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik door anderen is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging en verstrekking van informatie aan derden is niet toegestaan. Aan de inhoud van dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

*****

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@utrecht.nl]

Verzonden: maandag 18 juni 2018 09:02

Aan: [redacted] <[redacted]@samen-veilig.nl>

Onderwerp: Afspraak teams

Hi [redacted]

Zoals besproken lijkt het ons goed om een afspraak te maken met de teams van Extr@ en de teams in Zuilen en LeidscheRijn van SAVE.

Ik denk dat het goed is om de werkwijze van beide teams met elkaar te bespreken en mogelijk afspraken voor overleg te plannen.

Het team in Zuilen is op dinsdagen compleet en in Leidsche Rijn op maandagen. Komt dit voor jullie uit?

Ik hoor het graag.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Gemeente Utrecht

Maatschappelijke Ontwikkeling
Jeugd, Zorg en Veiligheid

Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht

Bezoekadres Stadsplateau 1, Utrecht

Telefoon 06-[redacted]

E-mail [redacted]@utrecht.nl

Internet www.utrecht.nl

Aanwezig maandag t/m donderdag

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 27 augustus 2018 11:40
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Afspraak teams

Dat is goed, dan plannen we een nieuwe afspraak en check ik even wie dit met jou (?) kan voorbereiden.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Gemeente Utrecht

Maatschappelijke Ontwikkeling
Jeugd, Zorg en Veiligheid

Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht

Bezoekadres Stadsplateau 1, Utrecht

Telefoon 06- [REDACTED]

E-mail [REDACTED]@utrecht.nl

Internet www.utrecht.nl

Aanwezig maandag t/m donderdag

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print

Van: [REDACTED] [mailto:[REDACTED]@samen-veilig.nl]
Verzonden: maandag 27 augustus 2018 11:37
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Afspraak teams

Dat ligt er aan wat het doel van de gezamenlijke bijeenkomst is. Zoals ik eerder in de mail schreef, leek het ons leuk om een casus met een aantal vragen voor te bereiden. Dat vraagt dus voorbereid tijd.
Wat mij betreft maken we dan een nieuwe afspraak voor verderop in september.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Locatie Utrecht Stad
Tiberdreef 8
3561 GG Utrecht

T 06- [REDACTED]
M [REDACTED]@samen-veilig.nl

Werkdagen: ma, di en do

*****
De informatie uit dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.
Gebruik door anderen is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging en
verstrekking van informatie aan derden is niet toegestaan. Aan de inhoud
van dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.
*****

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@utrecht.nl]

Verzonden: maandag 27 augustus 2018 11:19

Aan: [redacted]@samen-veilig.nl>

Onderwerp: RE: Afspraak teams

Dag [redacted],

Fijne vakantie gehad?

Wat mij betreft hebben we niet perse enorme voorbereiding nodig.
Wil je me vandaag laten weten of de afspraak nu bij jullie ingepland is voor morgen of niet?
4 september lukt voor ons nu niet meer, dus als morgen niet doorgaat, plannen we iets anders.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Gemeente Utrecht

Maatschappelijke Ontwikkeling
Jeugd, Zorg en Veiligheid

Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht

Bezoekadres Stadsplateau 1, Utrecht

Telefoon 06-[redacted]

E-mail [redacted]@utrecht.nl

Internet www.utrecht.nl

Aanwezig maandag t/m donderdag

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@samen-veilig.nl]

Verzonden: vrijdag 27 juli 2018 16:33

Aan: [redacted]

Onderwerp: RE: Afspraak teams

De 28^e zou wel kunnen, maar dan ben ik net weer aan de slag, na de vakantie. Dan is er dus weinig tijd om iets voor te bereiden. Zou een week later, 4 september ook kunnen?

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Afs
Dat
Aar

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 28 september 2017 22:39
Aan: [redacted]; 'Jules van Dam'; [redacted]; [redacted]
[redacted]@tussenvoorziening.nl
Onderwerp: Afsprakenlijstje stuurgroep 18 september
Bijlagen: Afsprakenlijst stuurgroep Gezinnen met kinderen in de opvang 18 september.docx; Werkwijze dreigend dakloze gezinnen.pdf

Afsj

Beste allemaal,

Hierbij het afsprakenlijstje van de stuurgroep Gezinnen met kinderen in de opvang van 18 september. En een plaatje van de werkwijze. Dit is nog niet de definitieve versie, ook een aantal opmerkingen uit de stuurgroep moeten er nog in verwerkt worden.

De volgende stuurgroep is op donderdag 21 december om 14.30u in het stadskantoor

Nog even voor Jules en [redacted] de afspraken rond het bezoek van burgemeester [redacted]

- Dinsdag 24 oktober 14.30-15.30 voorbereiding bezoek
- Maandag 30 oktober 10.30-11.30 bestuurlijk gesprek
- Maandag 30 oktober 11.30-13.00u werkbezoek burgemeester [redacted] aan paranadreef

Aanj

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Gemeente Utrecht
Interne Bedrijven
Projectmanagementbureau

Postadres Postbus 8406, 3503 RK Utrecht
Bezoekadres Stadsplateau 1, 3521 AZ Utrecht
Telefoon 030 [redacted] of 06 [redacted]
E-mail [redacted]@utrecht.nl
Internet www.utrecht.nl/pmb
Aanwezig maandag tot en met donderdag

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 28 augustus 2017 13:32
Aan: [REDACTED]@tussenvoorziening.nl;
[REDACTED]@tussenvoorziening.nl; [REDACTED];
[REDACTED]@tussenvoorziening.nl;
[REDACTED]@moviera.nl; [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Bijeenkomst projectgroep "kinderen in de opvang" donderdag 31 augustus
Bijlagen: Verslag 6 juli Projectgroep Kinderen in de Opvang.docx; Schema werkwijze.jpg;
Toelichting bij schema.docx

Beste allemaal,

Aanstaande donderdag zien wij elkaar weer. Ik zou de volgende punten met jullie willen bespreken:

- Afspraken 6 juli
- Stand van zaken nieuwe aanmeldingen voor opvang: [REDACTED]: kunnen jullie iets vertellen over de huidige stand van zaken? Wachtlijst/ verwachte plaatsingen, etc
- Nieuwe groepen in de opvang
- Afspraken over bijstellingen in de werkwijze (zie bijlage), hoe gaat dat?
- Toekomst van de daklozenopvang. Hebben jullie eerder via mijn collega ontvangen. Stukken staan hier: <<https://ibabsonline.eu/LijstDetails.aspx?site=Utrecht&ListId=41b35454-6329-4f11-b803-d7e5a6141085&ReportId=31567b82-03fd-4833-9401-2270e0e8ad6b&EntryId=63b230bd-aa9f-4f3f-8780-13ae29b51f4a&searchtext=>>>
- Stuurgroep 18 september

Tot donderdag, 14.30u zaal S5 in het Stadskantoor.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Gemeente Utrecht
Interne Bedrijven
Projectmanagementbureau

Postadres Postbus 8406, 3503 RK Utrecht
Bezoekadres Stadsplateau 1, 3521 AZ Utrecht
Telefoon 030 [REDACTED] of 06 [REDACTED]
E-mail [REDACTED]@utrecht.nl
Internet www.utrecht.nl/pmb
Aanwezig maandag tot en met donderdag

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print

Projectgroep Kinderen in de Opvang

Datum: 6 juli 2017

Aanwezig: [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]
[REDACTED]

Actuele stand van zaken

Er staan nu [REDACTED] gezinnen op de wachtlijst. De wachtlijst is de afgelopen tijd snel toegenomen en daarbij zijn twee nieuwe groepen te zien:

- Moeders zonder verblijfsvergunning met een Nederlands kind
- Terugkeerders uit het buitenland

We werken momenteel aan de vraag hoe om te gaan met deze groepen.

Naar verwachting kunnen [REDACTED] gezinnen die nu bij de Tussenvoorziening verblijven deze zomer uitstromen; [REDACTED] gezinnen kunnen regulier uitstromen en [REDACTED] met een urgentie. Er zijn op dit moment geen gezinnen in beeld waar de problematiek acuut dreigt te worden

Daarnaast wordt bij de gemeente gekeken naar andere oplossingsrichtingen:

- Er ligt een vraag bij het Vierde Huis om woningen in de regio beschikbaar te stellen
- Er wordt gezocht naar panden die (tijdelijk) voor opvang van gezinnen kunnen worden ingezet

Analyse wachtlijst

Aanvullingen op de concept-analyse die [REDACTED] heeft gemaakt:

Op basis van de cijfers:

- Er zijn vooral jonge gezinnen
- Benoem dat bij [REDACTED] van de gezinnen de kinderen in een pleeggezin zijn geplaatst
- Geen huisuitzettingen door huurschuld

Interpretaties:

- Zorg dat mensen zich aanmelden met/ via een hulpverlener van het Buurteam Jeugd en Gezin of Stadsteam Herstel. Zo kan je de informatie die beschikbaar is veel beter benutten. Bovendien kan een hulpverlener direct aan de slag met praktische ondersteuning.
- Tussenvoorziening heeft nu al de financiële intake naar voren gehaald en start direct budgetbeheer
- Belangrijk om meer bekend te maken dat er uitzonderingen gemaakt kunnen worden als de kostendelersnorm wordt toegepast
- De eisen om toegang te krijgen tot het corporatiehotel zijn erg streng. Er mogen bijvoorbeeld geen schulden zijn. Daardoor kan bijna niemand gebruik maken van het corporatiehotel. De eisen zijn streng omdat mensen uitstromen via een eenmalige aanbieding. Als de eisen minder streng zouden zijn dan zouden ongeveer 4-5 mensen van de lijst daar naar toe kunnen (weinig begeleiding nodig)

[REDACTED] vraagt bij [REDACTED] de exacte toelatingseisen bij het corporatiehotel na en waarom deze zo zijn.

Evaluatie pilot

Er is geen tijd om de evaluatie goed te bespreken. [REDACTED] maakt met iedereen bilaterale afspraken om dit door te nemen. Dat doet zij ook met SAVE en Moviera.

Tijdelijke werkwijze

De afspraken zoals gemaakt in de tijdelijke werkwijze lopen goed. Daarbij gaat het om de verdeling van taken tussen STH en Buurtteam J&G. Een aantal casussen is overgedragen van het Buurtteam naar het Stadsteam, omdat deze niet bij het buurtteam horen.

Stuurgroep

Bij de volgende stuurgroep ook SAVE en Moviera betrekken.

Bezoek dhr. [REDACTED]

[REDACTED] gaat na wat dit precies voor bezoek is (werkbezoek of alleen bestuurlijk).

Betreffende **melding** **verblijf** in instelling **MELDING** **geen binding** **STH** begeleidt naar gemeente of land van herkomst

Stabiel verblijf postcode

Instabiel verblijf geen postcode

zelfmelders bij **TV**

BT JRG

STH

TV organiseert integrale aanmelding met BT of STH

Binnen 5 dagen

INTEGRALE AANMELDING door **BT** of **STH** **Bij zelf-melders TV + BT of STH**

LD pva gericht op duurzame oplossing
LD stoplicht: wanneer acuut
LD wie doet wat

start hulp
teams
rekenen
continue monitoring

NOOD

- TV: plek?
- bilateraal overleg
- qty deal

COA
corporate hotel
landelijk plekken in beeld
woning anders gemeente
nood woning
take a break

OPLOSSING

DAKLOOSHEID VOORKOMEN

(TIJDELIJKE) OPLOSSING

L wijk: pit stops
kosten delersnoem
medebewoning
L regio corporatienet
L buiten regio

DUURZAME WITSTROOM

CRISISOPVANG MO

PLAATSIJNS- GESPREK

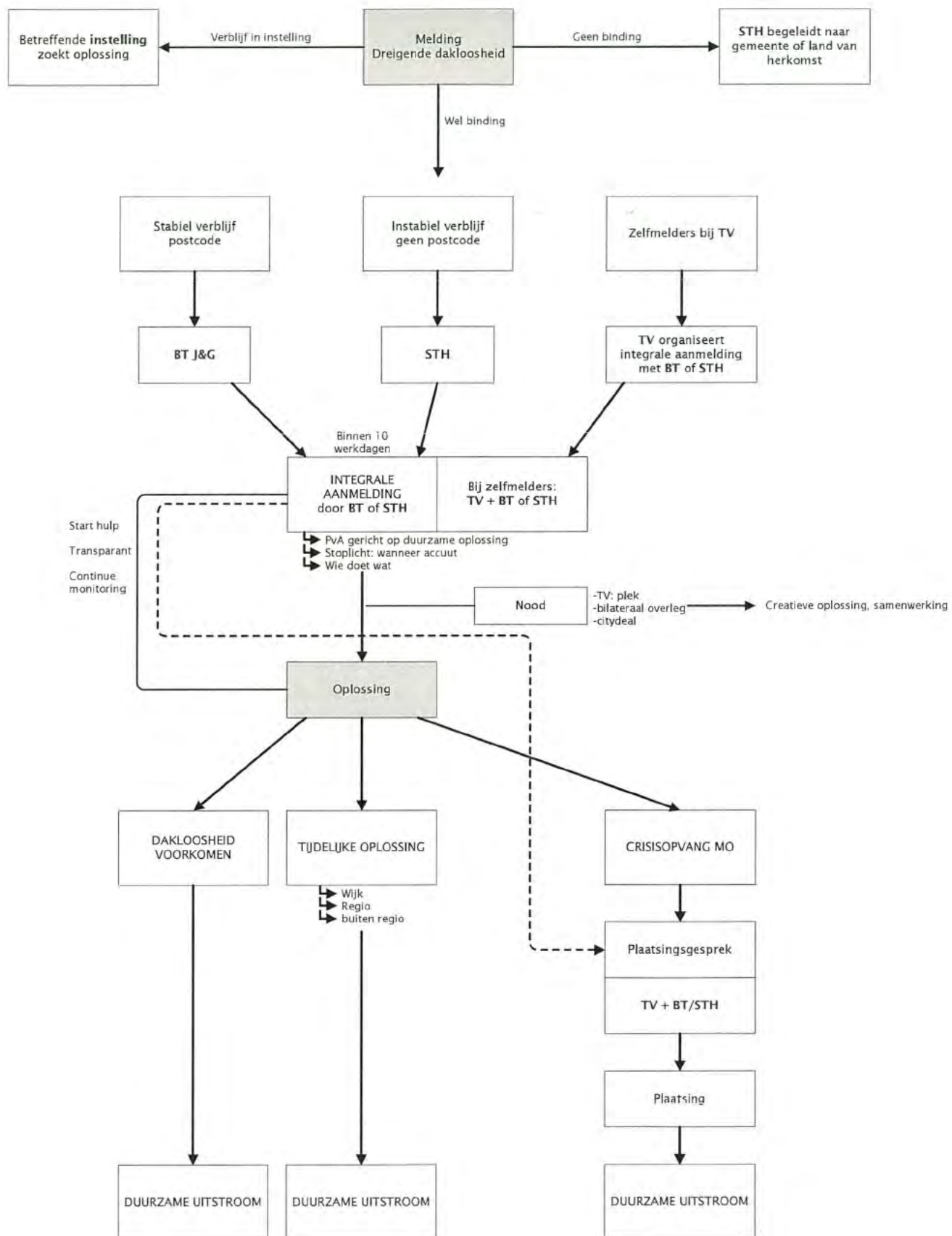
TV + BT/STH

PLAATSIJN

DUURZAME WITSTROOM

Werkwijze "Gezin dat dakloos (dreigt te) worden"

Toelichting bij schema “melding gezin dat dakloos (dreigt te) worden”.

Een gezin meldt zich/ wordt aangemeld voor noodopvang¹ in het kader van WMO zorg:

De eerste vraag is: heeft het gezin binding met Utrecht. Regiobinding wordt getoetst door de bindingscommissie. Op het bepalen van binding zijn landelijke criteria van toepassing. Daarbij wordt bijvoorbeeld gekeken naar waar iemand is ingeschreven, waar het netwerk zich bevindt en waar hij of zij bekend is bij hulpverlening.

In principe komen gezinnen niet² in aanmerking voor noodopvang bij de Tussenvoorziening in de volgende situaties:

- Als het geen binding met regio Utrecht³ heeft, wordt het door het Stadsteam Herstel begeleid naar de gemeente of het land van herkomst.
- Als het bij een instelling verblijft, is de betreffende instelling verantwoordelijk voor het vinden van een oplossing.

Gezinnen komen wel in aanmerking voor noodopvang als zij binding met Utrecht hebben.

Daarbij zijn de volgende situaties te onderscheiden:

- Het gezin verblijft stabiel in een wijk (logeert daar of woont nog in een woning)/ heeft een postcode, dan meldt het gezin zich bij het buurtteam. Het buurtteam voert binnen 10 werkdagen een integraal aanmeldingsgesprek met het gezin
- Het gezin heeft geen vaste verblijfplaats/ geen postcode, dan meldt het gezin zich bij het stadsteam herstel. Het Stadsteam voert binnen 10 werkdagen een integraal aanmeldingsgesprek met het gezin.
- Het gezin meldt zich zelf bij de Tussenvoorziening. De Tussenvoorziening organiseert een integraal aanmeldingsgesprek met het gezin, de Tussenvoorziening en het Buurtteam of het Stadsteam, afhankelijk van de verblijfssituatie.

Uitkomst van het integraal aanmeldingsgesprek is in ieder geval:

- Een plan van aanpak gericht op een duurzame oplossing
- Een stoplicht dat aangeeft hoe acuut de situatie is en wanneer deze nog urgenter wordt
- Wie wat doet.

Een gezin dat wacht op opvang is op deze manier altijd gekoppeld aan een hulpverlener en er wordt direct gestart met begeleiding en het oplossen van (praktische) problemen en schulden. Daarnaast is er continue monitoring van de situatie van het gezin. Als een tijdelijk verblijf niet meer houdbaar is, kan de begeleider daarop inspelen.

Oplossing

De oplossingsrichtingen waaraan gewerkt wordt, zijn gericht op het voorkomen van instroom in de maatschappelijke opvang. Voorkomen van dakloosheid heeft de voorkeur, maar dat is vaak niet haalbaar. In die gevallen wordt gekeken of er een (tijdelijke) oplossing mogelijk is, bijvoorbeeld in de vorm van pit stops, medebewoning of het corporatiehotel tot er een definitieve oplossing geboden kan worden. Dit soort tijdelijke oplossingen zijn alleen van toepassing op gezinnen met een beperkte begeleidingsbehoefte. Zij stromen daarna uit naar een duurzame oplossing.

---

¹ De acute crisisopvang valt onder de taak van de maatschappelijke opvang waarvoor de gemeente Utrecht de verantwoordelijkheid heeft als centrum gemeente.

² Voor begeleidingstrajecten door de Tussenvoorziening gelden andere voorwaarden. Deze trajecten kunnen aangevraagd worden via een maatwerk toekenning Buurt of wijkteam, via de regionale toegang, in kader van de WLZ of justitiële indicatie.

³ De bindingstoets betreft hier de gemeenten die vallen onder de centrumgemeente taak.

Pas als de andere oplossingsrichtingen niet mogelijk zijn, is plaatsing bij de Tussenvoorziening aan de orde. In dat geval vindt een plaatsingsgesprek plaats, waarbij naast het gezin Buurtteam of Stadsteam Herstel aanwezig zijn. Zij delen daarbij de informatie uit het integrale aanmeldingsgesprek.

Acute situaties

Het kan zijn dat er in de tijd dat er nog geen oplossing is, een acute situatie ontstaat, waardoor per direct woonruimte nodig is. Dan worden de volgende stappen gezet:

- Vraag bij de Tussenvoorziening of er mogelijkheid is om een gezin direct te plaatsen.
- Bilateraal overleg tussen de partijen over alternatieven om iemand op te vangen
- Als dat geen oplossing oplevert, bespreking in City Deal met de bedoeling om te komen tot een “out of the box” oplossing.

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 29 augustus 2017 8:56
Aan: 'Tanno Klijn'
Onderwerp: vandaag even telefonisch contact?

Dag Tanno,

Gisteren hebben we de input die jullie vrijdag hebben aangeleverd besproken met Fleur Imming. Ik wil graag even aan je terugkoppelen hoe dat is verlopen en met je afstemmen over vrijdag. Is er vandaag ergens een moment dat ik je kan bellen?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Gemeente Utrecht

Maatschappelijke Ontwikkeling
Jeugd, Zorg en Veiligheid

Postadres Postbus 16200 3500 CE Utrecht

Bezoekadres Stadsplateau 1, Utrecht

Telefoon 06- [REDACTED]

E-mail [REDACTED]@utrecht.nl

Internet www.utrecht.nl

Aanwezig maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print

Van: Tanno Klijn [mailto:[REDACTED]@samen-veilig.nl]

Verzonden: vrijdag 25 augustus 2017 16:14

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]; [REDACTED]; Paul Janssen; [REDACTED]; [REDACTED]; [REDACTED]; [REDACTED]; [REDACTED]@wsg.nu; [REDACTED]

Onderwerp: Inhoudelijke analyse van de volume ontwikkeling van de WSS

Urgentie: Laag

Beste [REDACTED]

Zoals afgesproken stuur ik je bijgaand de inhoudelijke analyse van de volume ontwikkeling van de WSS zoals die is opgesteld door de WSS.

Daarnaast tref je nog 2 documenten die door SVMN zijn opgesteld, namelijk:

1. Een notitie met de doorlooptijden van de OTS in de periode 2015-2017 voor de populatie van SVMN en het verslag van een dossier onderzoek naar de samenwerking tussen de wijkteams en de gebiedsgerichte SAVE-team van SVMN.
2. Een overzicht van de ontwikkeling van het budget van SVMN in de periode 2015-2017 voor de gebiedsgerichte SAVE teams (zowel justitieel als preventief).

Zoals reeds besproken ontvangen jullie maandagavond het volledige onderzoeksrapport van de WSS. Dit ontvangen jullie rechtstreeks van de WSS.

Mochten jullie n.a.v. het bovenstaande vragen of opmerkingen dan verneem ik die graag,

Vriendelijke groet,

Tanno

Met vriendelijke groet,

Tanno Klijn
Bestuurder

Bestuur

Tiberdreef 8,
3561 GG Utrecht

M 06 [REDACTED]
www.samen-veilig.nl

*****
De informatie uit dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.
Gebruik door anderen is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging en
verstrekking van informatie aan derden is niet toegestaan. Aan de inhoud
van dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.
*****

[REDACTED]

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@samen-veilig.nl>
Verzonden: woensdag 30 augustus 2017 17:29
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: definitieve eindrapportage Swing project Veiligheid in de lokale veiligheidsketen
Bijlagen: 20170817 Eindrapportage Swing project VidIV .pdf
Urgentie: Laag

Hoi [REDACTED]

Ik kreeg de mail terug, daarom nog een keer.
Stuur je toch de eindrapportage, omdat je zo lang betrokken was.
Daag,

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

Tiberdreef 8,
3561 GG Utrecht

M 06 [REDACTED]
www.samen-veilig.nl

**SAMEN
VEILIG**
Midden-Nederland

*****
De informatie uit dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.
Gebruik door anderen is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging en
verstrekking van informatie aan derden is niet toegestaan. Aan de inhoud
van dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.
*****

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 30 augustus 2017 17:20
Aan: [REDACTED]@amersfoort.nl>; [REDACTED] (Utrecht)' [REDACTED]@reclassering.nl>;
[REDACTED]@wsg.nu; [REDACTED]@amersfoort.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@buurtteamsutrecht.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@samen-veilig.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@utrecht.nl>; [REDACTED]@rvdk.minvenj.nl' [REDACTED]@rvdk.minvenj.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@wijkteam-amersfoort.nl>
CC: [REDACTED] [REDACTED]@amersfoort.nl>
Onderwerp: definitieve eindrapportage Swing project Veiligheid in de lokale veiligheidsketen

Beste leden van de projectgroep van het Swing project "Veiligheid in de lokale veiligheidsketen"

Hierbij zend ik jullie zoals in ons laatste overleg in het voorjaar is afgesproken de eindrapportage van het Swing project. De rapportage wordt ook gepubliceerd met een samenvatting op de NJI site/de nieuwe jeugdbescherming.

In overleg met [REDACTED] (RN), [REDACTED] (Lokaal team Utrecht) en [REDACTED] (WSSbjr), die mijn directe aanspreekpunten waren in de laatste fase hebben we besloten niet nog een keer de projectgroep bijeen te roepen. We zien elkaar hopelijk op de slotdag van Swing (18-09), waar [REDACTED] één van de (vele) workshops verzorgen rondom de opbrengsten. Aan alle deelnemers van het project is het zelf om de contacten die gelegd zijn voort te zetten (wat op sommige plekken ook actief gebeurt) dan wel binnen de aansturing van de verschillende organisaties gebruik te maken van de bevindingen die het project heeft opgeleverd. Binnen SVMN wordt de rapportage in de zogenaamde partnerstuurgroep van 12-09 a.s. besproken.

Rest mij jullie allen te bedanken voor jullie bijdragen en betrokkenheid. Ik vond het niet altijd makkelijk gaan, zeker niet in de context waarbinnen het project uitgevoerd werd, maar ben blij dat we toch met een aantal heldere resultaten de eindstreep hebben bereikt. Ik hoop van harte we dat we met z'n allen er iets aan gaan hebben in de veiligheids- en beschermingsketen.
Nogmaals dank!

(Reacties op proces en/of eindresultaat zijn vanzelfsprekend welkom).

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

Tiberdreef 8,
3561 GG Utrecht

M 06 [REDACTED]
www.samen-veilig.nl

**SAMEN
VEILIG**
Midden-Nederland

*****
De informatie uit dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde.
Gebruik door anderen is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging en
verstrekking van informatie aan derden is niet toegestaan. Aan de inhoud
van dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.
*****

'Swing' in Eindhoven is een kunstwerk, ontworpen door Arie Berkulin in 1977. Vanuit verschillende perspectieven zijn verschillende vormen zichtbaar: een vierhoek, driehoek, trapezium of zandloper. Samenwerkende professionals delen vanuit een eigen perspectief eenzelfde doel: samen preventief handelen om veiligheid te bewerkstelligen.

EINDRAPPORTAGE SWING PROJECT

VEILIGHEID IN DE LOKALE VEILIGHEIDSKETEN

Augustus 2017

Inhoudsopgave

Inleiding en leeswijzer	3
1. De SAVE samenwerking.....	3
1.1 Uitgangspunten SAVE werkwijze en -samenwerking	4
1.2 Focus project: samenwerking	4
2. Opbrengsten project	5
2.1 Belang van een ingerichte context t.b.v. (criminaliteits)preventie	6
2.2 Waar zijn de casussen? .....stagnerende instroom	6
2.2.1 Lokale, SAVE gebiedsgerichte teams en reclasseringteams: generieke redenen.....	7
2.2.2 Lokale en SAVE gebiedsgerichte teams: redenen	7
2.2.3 Lokale teams: redenen	7
2.2.4 SAVE gebiedsgerichte teams: redenen	8
2.2.5 Reclassering: redenen	9
3. Opbrengsten en bevindingen rondom samenwerken van professionals	9
3.1 Wat is voorwaardelijk en waar draaide het om in de Swing samenwerking	9
3.2 Samenwerken: opbrengsten volgens professionals (alle deelnemende organisaties)	10
3.2.1. Opbrengsten voor professionals van de (volwassenen) reclassering	11
3.3 Samenwerken: opbrengsten volgens cliënten: wat vinden zij nodig	11
3.4 Risico's bij onvoldoende samenwerkende professionals.....	12
4. Praktische opbrengsten: tips van en voor professionals	12
4.1. Tips m.b.t. specifieke cruciale momenten	13
4.1.1 Definiëring van aanleidingen om anderen te consulteren dan in te roepen	13
4.1.2 Definiëren van meerwaarde consulteren/inroepen professionals met expertise	14
5. Conclusies.....en opgeleverde producten.....	15
6. Aanbevelingen: blijvend verbinden..hoe verder	16
Bijlage 1 Aanleiding, context en doelstelling project.....	17
1. Aanleiding.....	17
2. Context lokaal samenwerken van de deelnemende instellingen.....	17
3. Doelstelling.....	18
4. Projectverloop en aanpassingen	18
4.1 Projectverloop	18
4.2 Aanpassingen gedurende het project.....	19
Bijlage 2 Tips voor professionals.....	20
Bijlage 3 Korte handleiding procesevaluatie (bij vraagstukken rondom samenwerking tussen professionals)	22
Bijlage 4 Aanbevelingen voor gemeenten en tips voor lokale teams	26
1. Bevindingen: contextfactoren in relatie tot criminaliteitspreventie	26
2. Aanbevelingen.....	27

Inleiding en leeswijzer

Volwassenen (als opvoeder) en jeugdigen die met delictgedrag te maken krijgen of hebben gehad (in hun gezinssituatie) kunnen zich in moeilijke omstandigheden bevinden en daardoor kwetsbaar zijn. Tegelijkertijd kan de omstandigheid van het strafbare feit zorgen voor erkenning en ontvankelijkheid dat er "iets moet gebeuren". In eerste instantie met en door degene die de pleger is van dat strafbare feit, maar ook met gezinsleden of de omgeving waarin de verdachte of pleger leeft.

De kern van het Swingproject "Veiligheid in de lokale veiligheidsketen" bestaat er uit bij (beginnend) delictgedrag de mogelijkheid van verandering gezinsbreed aan te grijpen door te bezien hoe lokaal tussen professionals samenwerking tot stand gebracht en 'werkend en helpend' kan worden. Het gaat daarbij om professionals die werken (uit verschillende kaders) met de cliënt/het gezin op basis van de uitgangspunten van de SAVE werkwijze. Professionals uit de reclassering, gebiedsgerichte SAVE teams¹ en lokale teams in Utrecht (stad) en Amersfoort doen mee. Op de achtergrond heeft de RvdK meegedacht.

Gedurende de (uitvoerende)looptijd van het project (04-2016 tot 03-2017) zijn er uit gesprekken en bijeenkomsten (w.o. procesevaluaties, zie bijlage 3) met professionals en uit verslaglegging van 4 samenwerkingsituaties opbrengsten gegenereerd. In de eerste plaats focussen die opbrengsten op hoe samenwerking tussen de deelnemende instellingen op een hoger plan kan worden getild binnen het keten brede primair proces als er gewerkt wordt op basis van de SAVE uitgangspunten en daarbij preventief handelen centraal staat (in -dreigend- delict gerelateerde situaties). Zie de hfdst. 3 en 4 en beknopt samengevat: bijlage 2).

Gaandeweg het project werd duidelijk dat voorwaardelijk aan het effectief zijn van dit type samenwerkingsverbanden de lokale infrastructuur cruciaal is. Het gaat vooral om het aanwezig zijn van basale kennis van het (jeugd)strafrecht, gerichtheid van lokale teams op preventie en signalering én organisatorische samenhang m.b.t. (dreigend) delict gedrag (zie bijlage 4).

Daarbij is het project in de uitvoering, anders dan voorzien, tegen een te geringe instroom van zaken aangelopen. Nadere analyse heeft geleerd dat deze geringe instroom samenhangt met een aantal (inhoudelijke) belemmeringen, welke in hoofdstuk 2 worden toegelicht.

Een korte samenvatting van de opzet en het verloop van het project is in bijlage 1 opgenomen. De overige relevante informatie is in de verslaglegging zoveel mogelijk benoemd.

1. De SAVE samenwerking

Sinds de transitie is er een veel grotere nadruk komen te liggen op lokaal samenwerken van professionals, tot welke organisatie medewerkers ook behoren. Samenwerken is niet een vanzelfsprekendheid, zeker niet als er vanuit verschillende domeinen en kaders met elkaar wordt opgetrokken. Overleg en afstemming kosten tijd en energie en de relatie met het profijt voor de cliënt is niet altijd makkelijk te leggen.

---

¹ Ook professionals van de WSSbjr vallen hieronder; de jeugdreclassering van de LJ&R heeft niet mee gedaan.
Eindrapportage SWING project "Veiligheid in de lokale veiligheidsketen" versie 17-08-2017

In de jeugdzorgregio's in de provincie Utrecht wordt sinds 01-01-2015 gewerkt volgens de gezamenlijk door gemeenten en SAVE partners² ontwikkelde visie op het herstellen en beschermen van veiligheid binnen gezinssituaties: de SAVE werkwijze.

1.1 Uitgangspunten SAVE werkwijze en -samenwerking

Als over 'SAVE' gesproken wordt gaat het altijd om het bewerkstelligen van veiligheid in (gezins)situaties. Het accent kan liggen op de werkwijze, het samenwerkingsverband, de visie of het aansluitingsmodel. De focus van het project "Veiligheid in de lokale veiligheidsketen" richt zich op het samenwerkingsaspect van SAVE.

De hieronder genoemde SAVE uitgangspunten zijn richtinggevend voor de SAVE samenwerking. De eerste 2 uitgangspunten geven aan wat binnen die samenwerking beschermd en geborgd moet worden, de overige 3 geven aan hoe dat gebeurt.

1. Primair is het handelen van professionals gericht op het bewerkstelligen van veiligheid en het opheffen van bedreigingen in de ontwikkeling en relaties (in de opvoed- en opgroeisituatie van jeugdigen of in de leefsituatie van volwassenen als gevolg van huiselijk geweld)
  2. Het handelen van professionals is erop gericht de regie van volwassenen, ouders en jeugdigen (op het realiseren van een veilige leefsituatie) te versterken; eigen krachten en mogelijkheden én die van het omringende netwerk worden direct vanaf de start van de betrokkenheid benut.
  3. Er wordt gebiedsgericht gewerkt. Dit betekent dat er (in meer of mindere intensiteit) wordt samengewerkt door de lokale teams en de gebiedsgerichte SAVE medewerkers. Professionals kennen elkaar goed.
  4. De toegang tot professionals, als er zorgen zijn, is overzichtelijk geregeld: één melding volstaat. "Elke voordeur binnen het samenwerkingsverband" leidt tot direct passende inzet daarna, omdat in de SAVE werkwijze professionals zowel in het vrijwillige als gedwongen kader werken.
  5. Systematisch reflecteren en leren zijn pijlers voor de professionele ontwikkeling van professionals en voor de doorontwikkeling van de werkwijze. Methodische leerbijeenkomsten en procesevaluaties zijn belangrijke instrumenten om de samenwerking ten behoeve van de cliënt effectief te doen zijn.
- Door de reclassering zijn de SAVE uitgangspunten onderschreven, maar ze zijn niet leidend in de reguliere werkwijze. De principes 3 en 5 zijn 'nieuw' en 4 is niet/minder van toepassing.

In het project hebben de deelnemende instellingen onderzocht wat er toe doet binnen goede samenwerking (in een dreigende (jeugd)strafrechtgerelateerde situatie) als de SAVE uitgangspunten de basis van het handelen vormen. Lokale- en de SAVE gebiedsgerichte teams hadden daar gedurende de uitvoering van het project ongeveer ruim een jaar ervaring mee. Voor de reclassering was de situatie nieuw.

1.2 Focus project: samenwerking

Samenwerken in het project vindt plaats op de volgende manieren:

---

² Sinds dec. 2014 zijn er samenwerkingsafspraken tussen lokale teams/gemeenten in de jeugdzorgregio's in de provincie Utrecht en Samen Veilig MN (Utrecht deel), Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering (LJ&R), William Schrikker Stichting Jeugdbescherming en Jeugdreclassering (WSSbjr) en Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). SAVE partners zijn naast SVMN, het LJ&R, de WSSbjr en de RvdK MIN.

- Professionals consulteren elkaar (anoniem of in aanwezigheid van de cliënt), waar (vermoedens van) onveiligheid (delict- of strafrecht gerelateerd) is of dreigt;
- Professionals begeleiden vanuit zowel een vrijwillig als gedwongen kader gelijktijdig gedurende een bepaalde periode een gezinssysteem in een 3-tal nader omschreven gezinssituaties³.

Daarnaast is afgesproken t.a.v. de inrichting van het project

- dat de reclassering lokaal aansluit door middel van een professional die gekend wordt door zowel het lokale als het gebiedsgerichte SAVE team (kwartiermaker). Deze professional is de 'verbindingsofficier' met zijn collega's.

De SAVE gebiedsgerichte teams zijn al sinds 2015 aan specifieke lokale teams verbonden. In de SAVE gebiedsgerichte en lokale teams zijn t.b.v. het project evenwel ook kwartiermakers (vooral als functie centraal aanspreekpunt) benoemd.

en specifiek op 'dat wat werkt en belemmeringen kan opheffen' binnen samenwerking:

- er worden procesevaluaties georganiseerd in de ingestroomde casuïstiek; de opzet van de procesevaluaties als middel om samenwerking 'weer vlot te trekken, dan wel te optimaliseren' wordt doorontwikkeld.

Reflectie wordt als een krachtig instrument gezien om (het bewustzijn m.b.t.) het professioneel handelen te vergroten en 'leren van en met elkaar' te bewerkstelligen, indien mogelijk organisatie overstijgend. Binnen de SAVE werkwijze wordt er gebruik gemaakt van verschillende vormen van reflectie. De belangrijkste zijn het moreel beraad (gericht op ethische vraagstukken), de methodische leerbijeenkomst (gericht op een persoonlijke en/of specifieke leervraag binnen casuïstiek) en de procesevaluatie (gericht op samenwerkingsvraagstukken).

Bij de opzet van het Swingproject (2015) bleek dat er in de SAVE werkwijze slechts een globale eerste aanzet voor het houden van een procesevaluatie bestond. Reden om een meer systematische aanpak te ontwikkelen middels het Swingproject en zo de leercyclus binnen de SAVE werkwijze meer solide te maken. Voor de reclassering is het fenomeen procesevaluaties nieuw. Door middel van het Swing project is echter de meerwaarde van dit reflectiemiddel onderkend en wordt bekeken hoe hier nu het project is afgelopen mee verder kan worden gegaan.

Voor de overzichtelijkheid is in bijlage een korte handleiding voor een procesevaluatie opgenomen met in de inleiding een beknopte introductie m.b.t. situering van een procesevaluatie en aandacht voor de borging van opbrengsten.

2. Opbrengsten project

Zoals eerder genoemd is het project tegen een aantal belemmeringen aangelopen welke ook als opbrengsten kunnen worden beschouwd. Hoewel deze belemmeringen een grote invloed hebben uitgeoefend op het niet soepel verloop van het project geven ze wel inzicht in de knelpunten en mogelijke aangrijpingspunten voor oplossingsrichtingen.

³ Zie paragraaf 2.2.

2.1 Belang van een ingerichte context t.b.v. (criminaliteits)preventie

Het Swingproject "Veiligheid in de lokale veiligheidsketen" is ondermeer in samenspraak met de gemeenten Utrecht en Amersfoort geïnitieerd en ingevuld. Deze gemeenten streven naar eenzelfde benadering naar burgers binnen het lokale domein door verschillende instellingen die ieder vanuit een eigen opdracht binnen gezinssystemen interveniëren. Die benadering bestaat ondermeer uit het focussen op zoveel mogelijk preventief (tijdig) handelen, het versterken van zelfredzaamheid van cliënten en aansluiting bij het lokale (hulp)aanbod, waarbinnen de lokale teams een centrale functie vervullen. Om die reden is het lokaal versterken van samenwerking een belangrijk aandachtspunt.

N.a.v. de eerste concept rapportage over de uitkomsten van het project werd door de projectgroep al snel geconstateerd dat contextfactoren aan de voorkant van de keten van vitaal belang zijn om 'de achterkant' (preventief) van meerwaarde te laten zijn als het gaat over (criminaliteits)preventie.

Op grond van de gespreksverslagen, logboeken en aantekeningen uit gesprekken met deelnemers van het project zijn daarom bevindingen gedestilleerd en aanbevelingen geformuleerd, die getoetst zijn aan de hand van twee focusgroep bijeenkomsten (bestaande uit kwartiermakers), een schriftelijke feedbackronde bij de projectgroep en een gesprek met twee deelnemers van de projectgroep.

Voor de overzichtelijkheid zijn de bevindingen en aanbevelingen voor gemeenten en tips voor lokale teams bijeengebracht in bijlage 4.

2.2 Waar zijn de casussen? .....stagnerende instroom

Anders dan voorzien, want voor aanvang van het project wel degelijk goed onderzocht (m.b.v. criminaliteitscijfers van de wijken die in de gemeente Utrecht mee deden), is de instroom van zaken niet goed tot stand gekomen.

De instroomsituaties zijn aan het begin van de uitvoering van het project als volgt omschreven:

- 1. Bij het begeleiden van jeugdigen door lokale teams (en het jongerenwerk/onderwijs) al dan niet in samenwerking met de SAVE gebiedsgerichte teams, wanneer overlastgevend gedrag of signalen worden opgemerkt, die tot delictgedrag kunnen leiden.
- 2. Bij het begeleiden van jeugdigen door SAVE gebiedsgerichte teams, al dan niet in samenwerking met de lokale teams als er sprake is van een (jeugdreclasserings)maatregel en er sprake is van opgroeien in een gezinssituatie met brusjes.
- 3. Bij het begeleiden van gezinnen waarbij volwassenen in het gezin /ouder(s), oudere broer of zus in aanraking komen of zijn geweest met het strafrecht en er impact van uitgaat op de kinderen die er opgroeien.

Binnen die 3 situaties golden de volgende instroomcriteria: in aanraking met (dreigende) strafrechtelijke bemoeienis, de cliënt verblijft in een gezin waar andere kinderen opgroeien, er zijn actuele opvoed- en opgroevraagstukken.

Afgesproken was dat leden van de teams (van de deelnemende organisaties) via de kwartiermakers in 2 wijken in Amersfoort en 2 wijken in Utrecht gedurende een periode van een ½ jaar zich voordoende casuïstiek aanmeldden t.b.v. het project. (Het consulteren van elkaar werd niet gemeld).

De instroom verliep moeizaam. Gaandeweg is er aan een aantal knoppen gedraaid om instroom wel te bereiken: minder strakke definitie van de instroomcriteria, het intensiever (laten) 'screenen' door kwartiermakers van caseloads op mogelijke zaken, vergroten van het gebied van twee wijken tot alle wijken in zowel de stad Utrecht en Amersfoort en betrekken van meer teams. Dit heeft niet voldoende geholpen. De instroom is uiteindelijk beperkt gebleven tot 4 zaken, 3 ingebracht door de Reclassering en 1 door de gecertificeerde instelling i.c.m. het lokaal team.

Onderzocht is hoe het mogelijk is dat er zowel in de kennismakings- als in de startbijeenkomsten van het project door professionals verzekerd werd 'dat er makkelijk meer dan het gevraagde aantal casussen' (voor elke situatie minimaal 4 casussen voor ieder team, dus in totaal 12 casussen per team) te vinden zouden zijn. De redenen zoals ze hieronder zijn benoemd zijn met name "opgehaald" uit gesprekken met kwartiermakers en managers (n.a.v. doorzoeken caseloads/periodiek aan de orde stellen van de instroomproblemen binnen team overleggen).

2.2.1 Lokale, SAVE gebiedsgerichte teams en reclasseringsteams: generieke redenen

- Cliënten /gezinnen wilden niet meewerken, want zagen (op dat moment) niet de meerwaarde
- Cliënten /gezinnen vonden het al 'veel te druk' met al die verschillende hulpverleners.

2.2.2 Lokale en SAVE gebiedsgerichte teams: redenen

- Discontinuïteit in instellingen en teams heeft een rol gespeeld, het commitment aan het project was moeilijk vast te houden. Er was veel turbulentie binnen instellingen (veel veranderopgaven ivm de transitie, trainingen, zich verhouden tot een andere werkwijze) en binnen teams: uitval van collega's en kerndeelnemers, ziekte, overplaatsing, belast worden met een ander takenpakket. Daardoor hadden de kwartiermakers een pittige opgave om 'collega's' bij te laten dragen aan het project en actief op zoek te gaan naar wat wel mogelijk was.

2.2.3 Lokale teams: redenen

- Er is tot dusverre, zo geven lokale teams aan weinig focus en inzet op preventief handelen. De volle caseloads geven daarvoor ook geen ruimte; er is een (grote) lokale vraag aan ondersteuning en hulp van burgers.
- Het accent op vraaggericht handelen als uitvloeisel van de visie dat 'burgers over hun eigen leven gaan', strookt niet goed met een houding die vraagt om 'er op af te gaan'. Er zijn nu eenmaal omstandigheden en burgers met opvoedingsverantwoordelijkheid die in eerste aanleg niet zelf een vraag formuleren. (Bij lokale teams is hier overigens wel een heroriëntatie in gaande op basis van de eerste ervaringsjaren na 2015: voor professionals betekent dit het leren innemen van positie in sommige situaties, bijvoorbeeld als er sprake is van onveiligheid).
- Er is ook sprake van onwetendheid wat bij de ander (meer gespecialiseerde kennis, b.v. op het gebied van (dreigend) delictgedrag te 'halen' is en hoe dat gebruikt kan worden (in consultatie dan wel samen optrekken).

Bovenstaande lijkt te leiden tot ondersignalering (in combinatie met wat onder 2.1 benoemd is) en vormt een verklaring voor de geringe instroom in het project.

2.2.4 SAVE gebiedsgerichte teams: redenen

Karakteristiek aan de SAVE werkwijze is dat binnen maatregelhulp samen met het lokale team wordt 'opgetrokken' in een 'passende' frequentie. Hier ligt aan ten grondslag dat het lokale team nabij en 'blijvend' is in de leefwereld van de cliënt/het gezin, de gecertificeerde instelling is een 'passant'. Op het moment dat de cliënt/het gezin met geringe ondersteuning in het vrijwillig kader (met het lokale team) verder kan, is beëindiging van de maatregelhulp aan de orde. Dit uitgangspunt geldt ook voor jeugdstrafrechtelijk kader (met meenemen van de juridische randvoorwaarden).

- Gedurende het project is gebleken dat 'samenwerken van de SAVE medewerker en het lokaal team in het jeugdstrafrechtelijk kader' veel moeizamer van de grond komt/is gekomen dan binnen het civiel kader. Enerzijds heeft dit te maken met onbekendheid met de (jeugd)reclassering en een zekere mate van 'handelingsverlegenheid' van het lokaal team ("geen idee wat ('jeugd) reclassering inhoudt tot 'ik schrik er van als ik hoor dat iemand veroordeeld is...ik weet niet zo goed hoe ik daar mee om moet gaan"). Anderzijds geven professionals dat een aantal andere factoren van invloed is op het gegeven dat het niet is gelukt tot instroom in het project te komen. Dat heeft te maken met: de fase van betrekken van het lokale team, de volume ontwikkeling van jeugdreclasseringszaken de laatste jaren en ketenbreed voortschrijdend inzicht van passendheid van maatregelhulp.
  - o In het civiel kader is er een natuurlijke tussenfase door middel van het inroepen van SAVE expertise middels (participerend)consulteren en SAVE begeleiding. De zaken waar zorgen over zijn, zijn op deze manier in beeld bij SAVE medewerkers en er is al verbintenis tot stand gekomen met het lokale team.. Binnen de jeugdreclassering komt een zaak (meestentijds) in het zicht als een jeugdige een maatregel opgelegd heeft gekregen en moet een lokaal teammedewerker nog betrokken worden, terwijl er een helder mandaat ligt om te handelen. Zwart-wit gezegd is een start waarin 'zorgen delen met een cliënt/een gezinssysteem' de uitgangspositie is (wat kan overgaan in een civiel kader) van een andere dynamiek dan handen en voeten geven aan een besluit van de kinderrechter. Samenwerken is een meer expliciete keuze en vraagt daarbij behorend gedrag
  - o De instroom van jeugdreclasseringszaken kent de laatste jaren een dalende lijn, ook landelijk; er is minder volume om zaken uit te selecteren. In de tabellen hieronder is niet de afname van maatregelhulp zichtbaar gemaakt, maar van jeugdcriminaliteit als totaal. Hiermee wordt verhelderd dat er waarschijnlijk ook lokaal minder jeugdcriminaliteit is.

Cijfers Amersfoort en stad Utrecht⁴

<i>Amersfoort</i>	2011	2012	2013	2014	2015
<i>jeugdcriminaliteit</i>	479	448	450	341	283

<i>Utrecht</i>	2011	2012	2013	2014	2015
<i>jeugdcriminaliteit</i>	997	1042	870	780	650

⁴ Deze historische cijfers (qua bron gebaseerd op CBS gegevens) zijn ontleend aan www.waarstaatjegemeente.nl. en uitgevraagd bij KING – (Kwaliteitsinstituut Nederlandse gemeenten, want niet rechtstreeks te vinden). Hoe de definitie "jeugdcriminaliteit" is gevuld is onduidelijk; dit is niet goed uit de bijgeleverde toelichting te achterhalen. In ieder geval is de afnemende trend zichtbaar.

- Daarbij komt dat recent de aanpak van schoolverzuimzaken gewijzigd is. In de keten groeit meer en meer de overtuiging dat schoolverzuim beter aangepakt kan worden in het civiel kader (dus d.m.v. een ondertoezichtstelling) dan m.b.v. een jeugdstrafrechtmaatregel. Hoewel schoolverzuim een criminogene factor is, zijn er vaak gezins- en pedagogische-psychologische problemen aan de hand en is daarom een aanpak in dat domein geëigend.

2.2.5 Reclassering: redenen

Voor de reclassering is behoudens toevallig tot stand gekomen verbinding in individuele casuïstiek het nieuw om 'te denken' aan samenwerken met het lokale team. Gedurende het project was er dus sprake van het wijzigen van 'een mindset' om instroom van zaken te bewerkstelligen. Vooral kwartiermakers van de reclassering speelden daarin een belangrijke rol binnen het project.

- Reclasseringsmedewerkers associëren het werk van lokaal teammedewerkers niet met het plegen van een delict en een daarop volgende afdoening (in de vorm van ook begeleiding). Met name leeft het idee dat de cliënt voor het in aanmerking komen van ondersteuning door het lokaal team een hulpvraag moet formuleren. De meeste cliënten bij de reclassering komen daar niet toe; meestal is er een impliciete vraag, die met behulp van (steeds weer) motiveren expliciet(er) gemaakt wordt.
  - Daarnaast is in de beleving van reclasseringswerkers hun denken en handelen vooral risico gestuurd en staat het voldoen aan voorwaarden centraal. Gechargeerd gezegd botst deze wereld met die van het lokaal team die denkt in mogelijkheden, (snel) te bereiken oplossingen en maakbaarheid.
- Naast de generieke factoren genoemd voor alle deelnemers heeft de reclassering vaak specifiek met (opgelegde) hulp te maken gekoppeld aan (de voorwaarden bij het) toezicht. Er zijn dan al (veel) hulpverlenende instanties rondom de cliënt.
- In de reclassering (vooral de verslavingsreclassering) is er nogal eens sprake van alleenstaande mannen (waar als er wel sprake is van kinderen geen of zeer beperkt contact mee is)

3. Opbrengsten en bevindingen rondom samenwerken van professionals

De belangrijkste opbrengst van het project zijn aanwijzingen voor professionals om samenwerken tot rendement te laten leiden en succesvol te laten verlopen.

3.1 Wat is voorwaardelijk en waar draaide het om in de Swing samenwerking

Zoals blijkt uit allerlei literatuur en de ervaringen in het Swing project is elkaar kennen basaal om tot samenwerken te komen; daarnaast is enige kennis van elkaars werkveld eveneens belangrijk (begrip van de context en 'opdracht' van de ander).

Cruciaal (en ook binnen verschillende casuïstiek genoemd) in samenwerken is het zich committeren aan gezamenlijk geëxpliciteerde uitkomsten en daaruit voortkomende taken. In het Swing project ging het specifiek om het zich committeren aan een gezamenlijk begrip over gezinsbrede veiligheid en het actief bewerkstelligen dat veiligheid in de opvoedingssituatie een voortdurend issue is, waaraan het 'handelen' gerelateerd wordt.

Een voorbeeld uit het Swing project: een lokaal team medewerker begeleidt een moeder (cliënt lokaal team) vanuit de visie dat ze tot eigen keuzes moet komen inzake een relatie met een man (met reclasseringstoezicht). Deze man berokkent door zijn gedrag schade aan de kinderen die wonen in het gezin. Zowel de reclasserder als de lokaal teammedewerker hebben samen steeds af te wegen: hoe lang krijgt moeder de tijd om tot eigen keuzes te komen en hoe ver kan de partner van moeder gaan in zijn dominante gedrag in relatie tot de veiligheid van de kinderen.

Daarnaast is het onderschrijven van de afzonderlijke opdrachten van de samenwerkingspartners eveneens van belang. Dat betekent bijvoorbeeld niet het nut en de noodzaak van een bepaalde behandeling die als voorwaarde bij een toezicht is opgelegd ter discussie stellen. Als het verwachte effect uitblijft, daar wel het gesprek over voeren. Het specifieke van het strafrechtelijke gedwongen kader kan hierbij “schuren” met de vrijwillige verbintenis die tegelijkertijd bestaat. In dit verband speelt het kunnen balanceren van professionals tussen “rolvastheid” en “doen wat in deze specifieke situatie nodig is”, waarbij wederzijdse erkenning voor de inbreng van de ander basaal is. De inhoud en kwaliteit van het afstemmingsgesprek (zie onder hoofdstuk 4) kan hierbij helpen.

Tenslotte is een 'match' tussen professionals een krachtig mechanisme om verbinding te bestendigen en samenwerking effectief te laten zijn. Professionals die elkaar ‘liggen’, ‘hun meerwaarde’ weten te benoemen in de context waarin ze samen werken en deze meerwaarde gevraagd en ongevraagd inbrengen zoeken elkaar op/vinden elkaar (als er iets mis gaat in bijvoorbeeld communicatie wordt dat opgevangen).

De intensiteit van de samenwerking wordt vooral ‘gestuurd’ door kenmerken in de context van de cliënt (instabiele basis / complexiteit en aard problematiek / risico- en steunende factoren binnen het netwerk) en daarmee samenhangend de risico's welke zich voordoen (gedurende het proces in) het wel of niet behalen van de voorwaarden dan wel gestelde doelen.

3.2 Samenwerken: opbrengsten volgens professionals (alle deelnemende organisaties)

Uit gesprekken met professionals in het project is aangegeven, dat als het lukt om (goed) samen te werken ze de volgende ‘voordelen’ ervaren:

- Meer ogen zien meer....niet alleen wordt ervaren dat er meer signalen worden opgevangen maar dat deze ook beter worden geduid. Het systeemdenken wordt concreet ‘handen en voeten’ gegeven.
- De verbinding tussen de jeugd- en volwassenenwereld binnen het strafrecht kader leert beide domeinen verder te kijken dan het eigen perspectief.
- Meer expertise is direct toegankelijk en ontsluitbaar; dat kan helpen om de weg vanuit/naar criminaliteit te keren (praktisch: hoe te spreken over risico's, hoe een gesprek te voeren over een (mogelijke) overtreding/delict, hoe te spreken over schade/het slachtoffer etc.)
- Informatie wordt, indien een cliënt daar toestemming voor heeft gegeven, direct bij elkaar gebracht. Een cliënt hoeft maar 1 keer (op verschillende momenten) het verhaal te doen aan één professional. Scheelt tijd (en soms ook irritatie), maar vooral leidt het tot ‘meerstemmigheid’ in duiding – zie ook 1e aandachtstreepje).

Van belang daarin: toestemming van de cliënt om informatie te delen en professionals die dit zoveel mogelijk in aanwezigheid doen van de cliënt (en als dat niet kan vooraf toestemming vragen, dan wel achteraf melding doen (herhalend)).

- Door samen te werken is het mogelijk te prioriteren en te doseren m.b.t. de impact van informatie, dan wel beslissingen(verschillende professionals die 'iets moeten' m.b.t. informatiedeling kunnen e.e.a. afstemmen en daar gezamenlijk in optrekken (b.v. een uithuisplaatsing van een jeugdige -door een medewerker SAVE- en het bespreken van een belangrijk rapport -door een reclasseringsmedewerker- terwijl de cliënt -die ook ouder is- in detentie verblijft).
- Uit procesevaluaties blijkt dat de samenwerking met professionals van andere organisaties (met een andere 'blik') bijdraagt aan het voorkomen van ingezogen raken in een systeem – het op tijd begrenzen (doordat een tegenstem op een natuurlijke wijze binnen het proces ruimte krijgt).

3.2.1. Opbrengsten voor professionals van de (volwassenen) reclassering

De SAVE gebiedsgerichte teams en de lokale teams werken al een aantal jaren samen en kennen de weg naar elkaar. Voor de reclassering is de lokale aansluiting relatief nieuw. Met behulp van het project geven professionals aan dat er meer zicht ontwikkeld is op:

- * de kwetsbaarheid van jeugdigen
- * het belang van het uitvoeren van de kindcheck
- * het belang van het organiseren van een systeemgerichte insteek, ook al is er sprake van toezicht en begeleiding t.a.v. een individuele cliënt
- * hoe een cliënt (route / verbinden) kan 'aankomen' bij een lokaal team
- * de functie en mogelijkheden van het lokale team en hun begeleidingsaanbod (wijkniveau)– inzet (laagdrempelige) ondersteunende voorzieningen, praktisch begeleiden, structuur bieden aan cliënten, aansluiten bij het 'normale' dagelijkse leven (dit sluit aan bij de ervaringen van ZSM/project leeratelier (waarin het doel vooralsnog is gericht op verbreding van kennis en gezamenlijk leren).

M.b.t. de te lopen route n.a.v. uitkomst "zorgen" bij de kindcheck door de reclassering:

- * deze route verloopt via Veilig Thuis. Door professionals wordt deze route als een omweg ervaren (als er al contact is met het lokaal team) en er feitelijk direct verbinding gelegd kan worden het SAVE gebiedsgerichte team.

3.3 Samenwerken: opbrengsten volgens cliënten: wat vinden zij nodig

I.v.m. de geringe instroom van cliënten in het project zijn er niet rechtstreekse uitkomsten uit de vragen, die aan hen gesteld zijn, te genereren. Professionals hebben zelf wel ideeën over wat samenwerking kan opleveren voor cliënten. Dit wordt onderstreept door het verhaal van een cliënt tijdens de startbijeenkomsten.

Van belang is dat professionals duidelijk en transparant zijn en de cliënt inspraak geven:

- "Dat professionals in mijn aanwezigheid spreken over plannen / afspraken en dat ik daar wat van mag vinden ("inspraak van mij")."
- "Dat professionals duidelijk zijn in wat ze doen (dat er geen overlap is van professionals onderling) – dat ze weten van elkaar wie wat doet"

Verder worden een aantal andere belangrijke aspecten door cliënten genoemd (niet direct betrekking hebben op samenwerking, maar wel om rekening mee te houden)

- 'nabijheid en beschikbaarheid ("Het lokale team heeft het beste overzicht – stond naast mij"),

- Dat professionals aan mij vragen wat ik wel kan en er ook op vertrouwen dat ik daar invulling aan geef (mij 'laten' daar in)
- Dat professionals mij als persoon scheiden van 'wat ik deed', tot uiting komend in respectvolle houding en gedragingen / geen verbale noch non-verbale oordelen m.b.t. het gepleegde delict. Cliënt: ik ben al gestraft.

3.4 Risico's bij onvoldoende samenwerkende professionals

Samenvattend zijn er een drietal risico's binnen de samenwerking die in de casuïstiek en in procesevaluaties (in verschillende vormen) steeds terugkeert en waar alertheid in nodig is.

1. Elkaar kwijt raken onderweg door onvoldoende afstemming op strategie/dan wel betekenis van signalen en communiceren over het handelen.
2. Onvoldoende met elkaar de veiligheidssituatie t.a.v. een bepaalde situatie met elkaar "wegen", dan wel onvoldoende de focus richten op inhoudelijke opgaven. Daarvoor in de plaats het hebben over taken, rollen en die afbakenen t.a.v. het "eigen domein".
3. Onvoldoende over het proces heen kijken en zeggen: wat staat ons te doen in deze situatie en wie neemt hierin verantwoordelijkheid – m.b.t. dit gezinssysteem (evt. met opschalen).

4. Praktische opbrengsten: tips van en voor professionals

Gedurende het project zijn een groot aantal praktische aanwijzingen verzameld, die met name van toepassing zijn op "samen optrekken gedurende een bepaalde periode in een gezin" in één van de beschreven uitgangssituaties (zie paragraaf 2.2 instroomcriteria).

Deze tips zijn bondig samengevat t.b.v. professionals in bijlage 2; ze kunnen gebruikt worden als reminder/aandachtspuntenlijstje.

1. Bij de start

- Een afstemmingsgesprek tussen professionals vooraf is van belang om duidelijk te maken wat van elkaar verwacht kan worden t.a.v.:
  - o de betekenis van de gehanteerde visie en de daaruit voortvloeiende strategie voor het handelen m.b.t. 'deze specifieke gezinssituatie (waarin professionals elkaar inroepen)'. "Wat betekent het voor onze samenwerking als ik aangeef vraaggericht te werken..."; Of "Wat betekent mijn focus op het zich houden aan voorwaarden van de cliënt in relatie tot het maken van eigen keuzes en werken uit vertrouwen voor onze samenwerking". Hoewel hier een vanzelfsprekendheid in lijkt te schuilen blijkt steeds weer als zaken niet goed lopen (naar voren komend in procesevaluaties) dat 'de logica' voor de samenwerkende professional niet zo voor de hand liggend is als voor de samenwerkingspartner die 'er last van heeft'. Verheldering vooraf kan voor alertheid zorgen als het handelen conflicterend aan elkaar dreigt te worden, waardoor makkelijker het gesprek gevoerd kan worden.
  - o zonder de aanwezigheid van de cliënt overleggen: vooraf een aanpak doorspreken kan voor een lokaal teammedewerker niet 'prettig' aanvoelen (want zonder de cliënt), terwijl hier voor

professionals die werken vanuit een gedwongen kader geen negatieve betekenis aan verbonden is.

- Stilstaan bij en afspreken wie wat doet maakt onmiddellijk duidelijk aan cliënten wat ze kunnen verwachten van wie (duidelijkheid en transparantie scheppen veiligheid en vertrouwen).
- Een gezamenlijk ontwikkeld expliciet dan wel impliciet begrip over 'veiligheid' in een specifiek gezin is helpend om signalen op te merken, tijdig met elkaar te delen en te besluiten of en wie er handelend optreedt (a.g.v. een gezamenlijk begrip over impact en handelen vanuit een bepaalde opdracht). Een gezamenlijk concept (zich ontwikkelend, want dat is wat vaak gebeurt) helpt om de waarnemingen van andere professionals wat betreft (on)veiligheid serieus te nemen.

2. Gedurende het begeleidingsproces

- Onderweg tijdens het samenwerkingsproces het -voornemen tot- handelen delen (met name de impact die dat handelen, kan hebben op het systeem als totaal). Ook helpt het om te checken of begrepen wordt hoe dat handelen bijdraagt aan de gezamenlijke onderschreven te bereiken uitkomsten (of dat bijstelling nodig is). Aanleiding is vaak nieuwe of gewijzigde informatie (m.b.t. bijvoorbeeld de veiligheid in de opvoedingssituatie).

Tijdens het project en uit ervaringen van professionals komt naar voren dat na een veelbelovende start er toch naast elkaar gewerkt kan worden, omdat informatie niet gedeeld wordt op de betekenis die er door een professional aan toegekend wordt. Vervolgens kunnen sporen uiteen gaan lopen in meer of mindere mate. Het komt voor dat als gevolg hier van er zelfs onwenselijke beslissingen worden genomen.

- Een met elkaar afgesproken werkwijze bij vastlopen in de samenwerking is van belang: de mogelijkheid van het beleggen van een procesevaluatie is van grote waarde gebleken om samenwerkingsproblematiek weer vlot te trekken. In dit verband is een afgesproken route om op te schalen en weten bij wie aan te kloppen ook nodig.

3. Markeer actief (in aanwezigheid van de cliënt) het beëindigen van de samenwerking met benoemen van opbrengsten en wat nog nodig is.

- Evalueer ook aspecten als (beleving en effectiviteit van de) samenwerking.

4.1. Tips m.b.t. specifieke cruciale momenten

4.1.1 Definiëring van aanleidingen om anderen te consulteren dan in te roepen

Professionals benoemen de volgende situaties waarin het wijsheid is elkaar te consulteren/'in te roepen' (start samenwerking met instemming van de cliënt):

- Lokaal team vraagt SAVE medewerker/reclasseringsmedewerker bij:
Signalen van onveiligheid in de gezinssituatie (voor jeugdigen, waaronder (opnieuw dreigend) delict- overlastgedrag van een jeugdige (recidive)) en daarbij willen (laten) inschatten (m.b.v.

specifieke deskundigheid) welk risico dat met zich meebrengt en wat kan bijdragen aan het verbeteren van de situatie voor andere jeugdigen in het gezin.

- Lokaal team vraagt SAVE medewerker/reclasseringsmedewerker bij:
(dreigend) delict- overlastgedrag van ouder/jong volwassene en daarbij willen (laten) inschatten (m.b.v. specifieke deskundigheid) welk risico dat met zich meebrengt en wat kan bijdragen aan het verbeteren van de situatie voor andere jeugdigen in het gezin.
- SAVE medewerker/reclasseringsmedewerker vraagt het lokaal team bij:
Behoeftte aan praktische ondersteuning dan wel het ondersteunen van het gezin gedurende een jeugdstrafrecht maatregelhulp, dan wel toezicht (door reclassering).
- SAVE medewerker/reclasseringsmedewerker vraagt het lokaal team bij:
Beëindiging van de maatregelhulp/toezicht (vinger aan de pols), waarbij er nog onvoldoende/matig ontwikkelde regie en vermogen is tot adequaat handelen van cliënt/gezin (doelen zijn wel behaald / voorwaarden zijn ingevuld maar er is nog ondersteuning nodig in het 'beklijven' daarvan, c.q. ondersteuning is nog nodig daarin.

4.1.2 Definiëren van meerwaarde consulteren/inroepen professionals met expertise

Als er contact tot stand komt met ouders en jeugdigen gericht op opvoed- en opgroeiproblematiek, terwijl er ook sprake is van een (dreigende) strafrechtelijke context (van één van de leden van het gezin), dan kan het tijdig inschakelen van een andere professional bestaan uit een andere professional consulteren (zonder het noemen van cliëntgegevens) om zo expertise bij te schakelen ten behoeve van het eigen handelen van de professional die al contact heeft met het gezin.

Als er 'meer' nodig is (face tot face contact van het cliëntsysteem met die andere professional) dan is het soms moeilijk aan te geven voor professionals wat de concrete meerwaarde is voor ouders om die andere expertise in te roepen⁵. Dit kan te maken hebben met de verschillende beleving en 'interpretatie' van de situatie. Als er aanzetten tot preventieve interventies worden voorgesteld is er vaak nog niet iets concreet 'mis', hooguit lastig of ingewikkeld (en hopelijk van voorbijgaande aard).

Hieronder zijn tips geformuleerd hoe professionals binnen het Swing project daarmee zijn omgegaan naar cliënten:

- Het introduceren van een andere (lokaal team)professional door aan te geven dat je anderen kent die invulling kunnen geven aan b.v. praktische hulp of wekelijks samen met ouders vinger aan de pols houden. Aangeven dat een andere nabijere professional, die lokaal aanspreekbaar is, meer (gezinsgericht) kan betekenen....eventueel met gebruikmaken van iemand uit het netwerk van de cliënt die daar ervaringen mee heeft.
- Het introduceren van een andere professional m.b.v. een eigen "(leer)vraag": als professional heb ik van deze kwestie/ deze situatie te weinig weet /ervaring, maar ik ken iemand met meer (SAVE/reclasserings)expertise en ik vind het belangrijk dat zo iemand meekijkt....

---

⁵ Professionals geven aan dat 'timing' hierin nauw luistert.

- Een anoniem consult (in aanwezigheid van de cliënt) gebruiken om (SAVE / reclasserings) expertise te introduceren bijvoorbeeld in een situatie als er specifieke vragen zijn en daar (telefonisch) het best mogelijke antwoord bij zoeken.
- Concrete winst voor het gezin benoemen, bijvoorbeeld m.b.v. bijvoorbeeld de volgende voorstellen:
  - *Eigen verhaal voor de rechter samenstellen m.b.v. het lokaal team (aantoonbare inzet op verbeteren van de situatie door het overleggen van verslaglegging),
  - * Aangeven dat lichte dan wel heel kortdurende opvoedondersteuning / simpele opvoedtips aan ouders (van het lokaal team) gedurende een korte periode kunnen helpen om de lastige situatie te verlichten.

Aanbeveling

- het kan helpend zijn om de aanleidingen om anderen te consulteren dan wel in te roepen met professionals te bespreken en op deze manier samenwerking in casuïstiek te stimuleren. Ook het opnemen in de werkprocesbeschrijvingen van deze optie kan een trigger zijn tot het onderzoeken van de mogelijkheid tot samenwerkend handelen.

5. Conclusies....en opgeleverde producten

Samenwerken van professionals in specifieke gezinssituaties waar opvoed- en opgroei problemen zijn en waar sprake is van een ('dreigende') strafrechtelijke context is niet zo verschillend aan de samenwerkingscontext in het civiele kader waar ook sprake is van voorwaarden. Overeenkomstig is dat er altijd gewerkt wordt vanuit de driehoek autonomie, veiligheid en zorg en dat daarbinnen samen met de cliënt een op maat gesneden balans gezocht moet worden, altijd gericht op het wegnemen van onveiligheid binnen het gezinssysteem en/of de omgeving.

Wat wel verschil uitmaakt is dat de '(jeugd)strafrechtwereld' een heel eigen referentiekader heeft en dat daar weinig over bekend is bij professionals niet behorend bij dat domein. Met name de impact van voorwaarden binnen het samenwerken (gekoppeld aan de beleving van straf en vergelding door de cliënt) is een factor van betekenis, vooral als ze (steeds meer) centraal komen te staan en er ernstige consequenties dreigen (zoals terug in detentie / het niet slagen van een (opgelegde) behandeling / uithuisplaatsing). Het vergt van alle samenwerkende professionals 'meebewegen' in wat prioriteit heeft, vooral als sterk speelt/gaat spelen dat cliënten zich anders verbinden met professionals die vanuit 'gedwongenheid' acteren dan met professionals binnen het vrijwillig kader.

Deze hoge verwachtingen aan het professioneel samenwerken (vanuit verschillende kaders op basis van de uitgangspunten zoals die binnen de SAVE werkwijze zijn geformuleerd) vraagt investeren van instellingen in inrichting en faciliteren van professionals. Er kan niet worden volstaan met het formuleren van enkele afspraken en "dan loopt het wel van zelf". In zowel de uitvoering als op managementniveau is het van belang een proces te doorlopen waarin voelbaar en concreet wordt waar het om gaat. De producten die dit Swing project hebben opgeleverd kunnen daarbij hopelijk behulpzaam zijn.

1. Kwalitatieve rapportage over samenwerking (*deze rapportage*), en verkenning hoe blijvend te verbinden (Reclassering, lokale teams en gebiedsgerichte SAVE teams) in de jeugdzorgregio's in de provincie Utrecht
2. Tips voor samenwerkende professionals als er tegelijkertijd gewerkt wordt in een vrijwillig- en (dreigend) (jeugd)strafrecht kader
3. Handleiding procesevaluatie
4. Aanbevelingen voor gemeenten en tips voor lokale teams

6. Aanbevelingen: blijvend verbinden..hoe verder

Om de opbrengsten van het project duurzaam te borgen worden de volgende aanbevelingen gedaan aan alle deelnemende organisaties. Gevraagd wordt bij het bespreken van de uitkomsten van het rapport op de aanbevelingen in besluitvormende zin (door directies van de deelnemende instellingen) te reageren en daar op vervolgacties te initiëren.

Aanbevelingen voor Utrecht en Amersfoort en de deelnemende organisaties:

1. D.m.v. afspraken komen tot blijvende en meer formeel vastgelegde samenwerking onderzoeken
2. De verbinding reclassering, SAVE gebiedsgerichte teams en lokale teams blijvend inrichten d.m.v. aanspreekmedewerkers – in project kwartiermakers genoemd (in elkaars organisaties).
3. Via deze aanspreekmedewerkers bij voorkomende casuïstiek (indien contactpersonen niet bij naam bekend zijn) contact zoeken (met toestemming cliënt) om tot samenwerking te komen.
4. Periodiek (tenminste jaarlijks) elkaar ontmoeten rondom thema's (overstijgend aan casuïstiek) en/of het actualiseren van de kennis van elkaars werk en organisatie.
5. Bij samenwerkingsproblemen procesevaluatie beleggen en dientengevolge deze ook inrichten (initiatief alle organisaties).
6. Bij leervragen (van SAVE gebiedsgerichte teams en lokaal team) waarin reclasseringsproblematiek een rol speelt, kan een reclasseringsmedewerker worden gevraagd mee te doen aan zogenaamde methodische leerbijeenkomsten (MLB); n.a.v. het Swing project is de bereidheid uitgesproken dit punt te betrekken in de reactie op de eindrapportage.
7. Gebruik te maken van opschaling bij stagnerende casuïstiek (opschalingsmodel inregelen, b.v. zoals die al is ingeregeld tussen de SAVE gebiedsgerichte teams en de lokale teams), want heeft zijdelings gespeeld n.a.v. procesevaluatie. .

Aanbeveling overige jeugdzorgregio's in het Utrechtse

In andere jeugdzorgregio's is een andere schaal wenselijk m.b.t. te verbinden aanspreekmedewerkers. Overweeg per jeugdzorgregio één of twee contactpersonen (uit de SAVE gebiedsgerichte teams en uit de lokale teams) te benoemen en doe dit ook voor de reclassering. Doorloop met deze medewerkers (en evt. belangstellenden uit de lokale teams/SAVE gebiedsgerichte teams – net als binnen het project) een kort introductieproces met een startbijeenkomst. Bespreek hoe duurzaam te verbinden middels de hiervoor genoemde aanbevelingen.

Bijlage 1 Aanleiding, context en doelstelling project

1. Aanleiding

Tot 2015 was er binnen de gecertificeerde instelling (voorheen het Bureau Jeugdzorg in Utrecht) een sterke (organisatorische) scheiding tussen de aanpak in de jeugdbescherming en het jeugdstrafrecht. De uitgangspunten van de SAVE werkwijze hebben beschermen en 'straffen' meer bij elkaar gebracht in een generieke aanpak waar mogelijk. Daarbij is 'samenwerken' met andere professionals vanuit meerwaarde van groot belang. Samenwerken wordt al langere tijd vanuit toezichthoudende instanties vaak genoemd als een belangrijke factor in het voorkomen van incidenten/calamiteiten..

Bij (jeugd)reclasseren en jeugd beschermen zijn veel verschillende instellingen betrokken. Professionals (lokale teams, SAVE gebiedsgerichte teammedewerkers en reclassering medewerkers) ontmoeten elkaar rondom (dreigende) delictgerelateerde situaties, waarbij 'toevalligheid'(als reclassering betrokken is) bepaalt of er samengewerkt wordt. Dit type samenwerkingssituaties heeft kenmerken die het samen optrekken 'spannend maken': er is sprake van een gedwongen kader in combinatie met een impliciete dan wel expliciete vraag van de cliënt, het gaat niet alleen om die ene cliënt maar om de (on)veiligheid van het hele gezinssysteem (broertjes en/of zusjes) en/of om preventief handelen om opvoed- en opgroeiproblematiek te voorkomen. Welke aanwijzingen van en voor professionals zijn er in dit type situaties?

Het project is er vanuit gegaan dat er behoefte/noodzaak is aan het lokaal preventief inzetten op criminaliteitspreventie door expertise naar 'de wijk' te 'roepen'. Feitelijk ligt dat besloten in het SAVE samenwerkingsmodel, waar gewerkt wordt d.m.v. het invoeren/dan wel toevoegen van expertise op het gebied van gezinsbrede veiligheid en/of ontwikkelingsmogelijkheden van jeugdigen (zolang als het moet en zo kort als het kan). Het belang daar van is gelegen in de impact van verschillende vormen van onveiligheid binnen gezinssystemen en binnen wijken. Denk daarbij aan schoolverzuim, overlast, (beginnend) delictgedrag.

In dit verband hebben de gemeenten Utrecht en Amersfoort de wens geuit om in de praktijk te kijken hoe verbinding tot stand gebracht kan worden met de Reclassering, gebaseerd op de uitgangspunten van de SAVE werkwijze en samenwerking.

2. Context lokaal samenwerken van de deelnemende instellingen

Lokale teams⁶ zijn de spil in de zorg voor jeugd en consulteren of roepen SAVE medewerkers erbij als er veiligheidsvraagstukken zijn (in opvoed- en opgroeisituatie en in situaties waarin huiselijk geweld speelt). SAVE medewerkers sluiten vanuit gebiedsgerichte teams aan met expertise en inzet op het gebied van veiligheid. Doel daarvan is zoveel mogelijk het gezin in een vroegtijdig stadium te mobiliseren om de eigen situatie ter hand te nemen met relatief lichte ondersteuning. Instroom in maatregelhulp kan daarmee, zo is de gedachte, worden voorkomen. Als toch (jeugdreclasserings)maatregelhulp geboden is, dan betreft de SAVE medewerker het lokale

---

⁶ Onder lokale teams wordt verstaan: (sociaal)wijkteam, buurtteam, CJG team enz.

team (naar maat en mogelijkheid) in de uitvoering van die begeleiding. Zo worden gunstige mogelijkheden gecreëerd om af te schalen als dat kan; daarmee kan invloed worden uitgeoefend op de duur van de maatregel. Op deze manier schakelt de SAVE werkwijze met de plaatselijke infrastructuur rondom de zorg voor jeugd en gezinnen en wordt invulling gegeven aan de verantwoordelijkheid voor veiligheid van kinderen en gezinnen en het terugdringen/voorkomen van jeugdcriminaliteit.

In een jeugdstrafrechtelijke context zijn voorwaarden die aan de maatregelhulp verbonden leidend in de uitvoering van maatregelhulp. In combinatie daarmee kan er sprake zijn van opvoed- en opgroei-problematiek. Ouders voeren regie over de opvoeding en daarom worden ze altijd betrokken in het toezicht en de begeleiding door professionals. De voorwaarden, die de veiligheid en positieve ontwikkelingsmogelijkheden van een jeugdige (en eventueel diens broertjes en zusjes) bewerkstelligen worden door de SAVE professional 'gesteld', de invulling van de voorwaarden wordt zoveel als mogelijk met ouders en jeugdigen/het netwerk rondom het gezin ingevuld. Het lokaal team kan daarbij helpen en ondersteunen, met name ook in de uitvoering.

De stelselwijziging in de zorg voor jeugd heeft bij de reclassering voor volwassenen tot discussie geleid over een heroriëntatie op positionering (meerwaarde) en verbinding (samenwerking). Evenals de gecertificeerde instellingen wordt ook bij de reclassering gedacht vanuit (herstellen van) veiligheid en risico's (wegnemen). De uitvoering van de (door de rechter) opgelegde voorwaarden staan voorop in het toezicht. Daarnaast wordt er binnen de begeleiding naar ruimte gezocht om beschermende factoren te versterken in combinatie met de inzet van hulpverlening.

Nog niet vanzelfsprekend is er verbinding met de lokale infrastructuur. Het systeemgerichte benaderen van het toezicht en begeleiding is binnen de reclassering ook nog sterk in ontwikkeling.

Er is geen formele relatie van de reclassering met de gemeentelijke overheid.

3. Doelstelling

Het doel van het project is (zoveel mogelijk preventief gericht op) het creëren, dan wel herstellen van gezinsbrede veiligheid. (Dreigend) delictgedrag vormt daarbij de ingang van het handelen. De focus ligt op de vraag wat in deze context helpt in de samenwerking tussen SAVE medewerkers, lokaal teammedewerker en reclasseerder.

4. Projectverloop en aanpassingen

4.1 Projectverloop

Gedurende een voorbereidingstijd van een ½ jaar (september 2015-maart 2016) heeft een projectgroep samengesteld uit alle deelnemende instellingen meegedacht aan de projectopzet (ongeveer 12x). Vervolgens is in een lagere frequentie overlegd (gemiddeld 1x per 3 maanden).

Na een 4-tal informatie- en een 4-tal startbijeenkomsten met een groot aantal uitvoerende professionals is een periode van een aantal maanden (april 2016-oktober 2016) gaan lopen waarbij er casuïstiek is geïdentificeerd, die kon instromen in het project. Gedurende de instroomperiode zijn er 3 kwartiermakerbijeenkomsten (communicator tussen projectgroep en deelnemers) georganiseerd om het proces te volgen en de aansluiting

Eindrapportage SWING project "Veiligheid in de lokale veiligheidsketen" versie 17-08-2017

'vast te houden'. Tussen oktober 2016 en maart 2017 zijn er m.b.t. de geïdentificeerde casussen (4) procesevaluatie gehouden. Vervolgens zijn in de periode maart 2017-zomer 2017 de opbrengsten geanalyseerd door de projectgroep en middels een focusbijeenkomst (met kwartiermakers) getoetst. Eveneens zijn de resultaten van de interviews met cliënten opgehaald maar niet verwerkt ivm de geringe instroom en de weinige onderscheidende opbrengst.

N.a.v. het project hebben teams onderling (in Utrecht en Amersfoort) overleggen georganiseerd t.b.v. informatie-uitwisseling en/of identificeren casuïstiek. Ook is er inmiddels een vervolg op georganiseerd ivm de behoefte aan verdieping (reclassering en lokaal team).

Overzicht projectgegevens	
<u>Instroomcriteria</u> <ul style="list-style-type: none"> - In aanraking met (dreigende) strafrechtelijke bemoeienis - Cliënt verblijvend in een gezin waar andere kinderen opgroeien - Er zijn actuele opvoed- en opgroevraagstukken 	<u>Bereikte casuïstiek:</u> <ul style="list-style-type: none"> - 3 casussen, aangereikt vanuit de volwassenenreclassering (in samenwerking met het lokaal team Amersfoort/SAVE) - 1 casus vanuit de GI (in samenwerking met het lokaal team Utrecht en de reclassering)
<u>Betrokkenen primair proces:</u> <p><u>Reclassering:</u> 4 kwartiermakers (1 Victas, 1 LJ&R en 2 RN) en 3 directe casushouders. Indirecte betrokkenheid van collega's volwassenen reclassering van de 3 organisaties: ivm grote 'cliënt regio's slechts zeer gering mogelijk.</p> <p><u>SAVE gebiedsgerichte teams:</u> 4 kwartiermakers + 1 casushouder In de geselecteerde 4 teams (bestaande uit 6-10 personen) is er kennis van het project.</p> <p><u>Lokaal teammedewerkers</u> 4 kwartiermakers+ 4 casushouders Indirecte betrokkenheid van een groot aantal teams (meer dan de 4 geselecteerde teams die aan de pilot meededen)</p>	

4.2 Aanpassingen gedurende het project

Gedurende het project zijn er een aantal aanpassingen in het project aangebracht a.g.v. (onverwachte) ontwikkelingen en onvoorziene omstandigheden. Deze staan hieronder benoemd:

- De aanvraag voor het Swing project is vlak voor de zomer van 2015 onder grote tijdsdruk geschreven; daardoor waren doel en focus nog niet voldoende helder geformuleerd. Tijdens het project is er lang naar scherpere gezocht en naar gedeelde betekenissen.
- De Raad voor de Kinderbescherming is bij de uiteindelijke projectinvulling vooral zijdelings betrokken gebleven (niet door middel van casuïstiek), maar is wel steeds aangehaakt in de projectgroep.
- De bijstelling naar meer wijken (halverwege de instroomperiode ivm te weinig instroom van zaken) heeft onvoldoende gewerkt (lastig, want halverwege aansluiten zonder meegenomen zijn in het voorafgaande proces werkt niet goed).

Bijlage 2 Tips voor professionals

Onderstaande tips zijn binnen het Swing project “Veiligheid in de lokale veiligheidsketen” verzameld aan de hand van:

- 4 start bijeenkomsten met een groot aantal professionals uit de deelnemende organisaties. Aan de hand van een casus werden er o.l.v. een procesbegeleider aanwijzingen geïdentificeerd, die de deelnemers van belang achten als ze met professionals uit andere instellingen samenwerken. Deze aanwijzingen zijn gedurende het project in gesprekken vooral toegespitst op samenwerken in een (dreigende) jeugdstrafrechtgerelateerde context. Daarbij is gebleken dat voor de samenwerking van professionals er primair meer impact uitgaat van een dwangkader dan dat het specifiek gaat om het (jeugd)strafrechtkader. Wat er vooral toe doet is de betekenis van dat kader kunnen verhelderen voor de specifieke cliëntcontext en de samenwerking.
- 4 procesevaluaties, waarin specifiek (knelpunten in) de samenwerking in één bepaalde casus centraal stond. Met behulp van een systematische werkwijze o.l.v. een procesbegeleider wordt in een procesevaluatie gereflecteerd op de beleving van de samenwerkende professionals.

Aan de hand van zowel de input tijdens de startbijeenkomsten als de procesevaluaties zijn eenzelfde type patronen te herkennen, die samenwerken moeizaam dan wel succesvol maakt. Deze zijn in onderstaande tips gebundeld.

De tips zijn getoetst aan de hand van twee focusgroep bijeenkomsten (bestaande uit kwartiermakers) en een gesprek met twee deelnemers (managers) van de projectgroep.

Tips voor samenwerkende professionals als er tegelijkertijd gewerkt wordt in een vrijwillig- en (dreigend) (jeugd)strafrechtkader

Bij de start van het begeleidingsproces

Houd altijd een afstemmingsgesprek, waar in je spreekt

- over wat je visie betekent voor je benadering en voor het handelen m.b.t. dit cliëntsysteem
- over welke betekenis het kader heeft van waaruit je werkt (vrijwillig-gedwongen)
- over de meerwaarde die van jou te verwachten is binnen de samenwerking en voor het cliëntsysteem
- wat onder (on)veiligheid in dit cliëntsysteem wordt verstaan vanuit jouw optiek, check of dat voor anderen ook zo is en maak afspraken over samenwerken hierin
- of er eensluidendheid bestaat tussen jou en je collega professionals over je rol en de daaruit voortvloeiende verantwoordelijkheden/taken die je oppakt

Gedurende het begeleidingsproces

Als samenwerkende professionals onderling:

- Communiceer met je collega professionals over je -voornemen tot- handelen, met name als er impact van uitgaat naar het hele cliëntsysteem

- Check of begrepen wordt hoe jouw handelen bijdraagt aan (gezamenlijk geformuleerde) gewenste uitkomsten (m.b.t. gezinsbrede veiligheid)
- Zorg voor periodieke reflectie met je collega professionals op wat goed loopt en wat niet (wees kritisch en geef waardering)
- Wees rolvast (vanuit je specifieke rol en expertise), maar wijk daarvan af als gedaan moet worden 'wat nodig is'

Als samenwerkende professionals met het cliëntsysteem:

- Reageer vanuit de 'hier en nu' situatie en hanteer perspectief – biedende woorden
- Spreek bij voorkeur altijd met de cliënt/het gezin en als dat niet kan om welke reden dan ook, koppel altijd terug (wees transparant welke informatie is uitgewisseld en met welk doel dat is gedaan)
- Vraag het cliëntsysteem periodiek actief naar de ervaring en beleving over de samenwerking als partners en reageer op de feedback

Bij het einde van de samenwerking

- Zorg altijd voor een afsluiting met het cliëntsysteem met alle samenwerkende professionals, waarbij duidelijk is waarom wie stopt en waarom wie verdergaat.

Het Swing project "Veiligheid in de lokale veiligheidsketen" heeft op projectbasis van 2015 tot 2017 verbindende samenwerking aan de hand van casuïstiek tot stand gebracht tussen: medewerkers van lokale teams in een 4-tal wijken in Utrecht en Amersfoort, medewerkers van de reclasserings organisaties en medewerkers van de SAVE partners. Op basis van de projectervaringen zijn deze samenwerkingstips samengesteld.

Bijlage 4 Aanbevelingen voor gemeenten en tips voor lokale teams

Het Swingproject "Veiligheid in de lokale veiligheidsketen" is ondermeer in samenspraak met de gemeenten Utrecht en Amersfoort geïnitieerd en ingevuld. Deze gemeenten streven naar eenzelfde benadering naar burgers binnen het lokale domein door verschillende instellingen die ieder vanuit een eigen opdracht binnen gezinssystemen interveniëren. Die benadering bestaat ondermeer uit het focussen op zoveel mogelijk preventief (tijdig) handelen, het versterken van zelfredzaamheid van cliënten en aansluiting bij het lokale (hulp)aanbod, waarbinnen de lokale teams een centrale functie vervullen. Om die reden is het lokaal versterken van samenwerking een belangrijk aandachtspunt.

N.a.v. de eerste concept rapportage over de uitkomsten van het project is binnen de projectgroep geconstateerd dat contextfactoren, gericht op een aansluitende keten met (criminaliteits)preventie als oogmerk, van vitaal belang is om 'de achterkant' (preventief) van meerwaarde te laten zijn.

Daarom zijn op grond van de gespreksverslagen, logboeken en aantekeningen uit gesprekken met deelnemers van het project bevindingen gedestilleerd en aanbevelingen geformuleerd, die vervolgens getoetst zijn aan de hand van twee focusgroep bijeenkomsten (bestaande uit kwartiermakers), een schriftelijke feedbackronde bij de projectgroep en een gesprek met twee deelnemers van de projectgroep.

1. Bevindingen: contextfactoren in relatie tot criminaliteitspreventie

Samenwerken binnen de uitgangspunten van de SAVE werkwijze gaat uit van aansluiten vanuit het "toevoegen van waarde" aan dat wat lokaal al voldoende aanwezig is. Die waarde bestaat vooral uit expertise op het gebied van gezinsbrede veiligheid en deskundigheid ten aanzien van de ontwikkeling van jeugdigen. Een andere pijler bestaat uit het werken met voorwaarden, al dan niet in een gedwongen kader.

Om vorm te geven aan die toegevoegde waarde is het van belang dat een aantal randvoorwaarden voldoende zijn ingevuld. Deze randvoorwaarden zijn gerelateerd aan de ontwikkelingen in het sociale domein, die nog volop gaande zijn sinds 2015 (transitiejaar). Het Swingproject is aangelopen tegen keuzes die organisaties aan het maken zijn m.b.t.:

- generalistisch en specialistisch werken (hoe specifieke deskundigheden (w.o. criminaliteitspreventie) te borgen in (lokale) teams en hoe worden deze scherp en up-to-date gehouden).
- welke onderwerpen/projecten krijgen prioriteit ('de waan van de dag' heerst in alle organisaties), waarbij (preventie t.b.v.) het strafrechtelijk domein in het primaire proces niet de eerst voor de hand liggende keuze lijkt (onderaan het lijstje van wat aandacht vraagt).
- professionaliteit en (inhoudelijke professionele) autonomie moeten voorrang krijgen om veiligheid en passende zorg te bewerkstelligen, maar staan op gespannen voet met de dwingende eisen t.a.v. relatiemanagement (overleg- en afstemmingsdruk), verantwoorden en registreren, een wachtlijst die groeit enz.

2. Aanbevelingen

In het licht van het voorgaande zijn de volgende aandachtspunten binnen het project naar voren gekomen:

2.1 Ontbreken van kennis

Gedurende het project werd duidelijk dat er veel onbekendheid en onwetendheid is (ontbrekende kennis) bij lokale teams over de achtergronden van (dreigend) delictgedrag en de invloed die uitgaat van criminogene factoren op de opvoed- en opgroei/gezinssituatie. Überhaupt is er weinig globale kennis van het (jeugd)strafrecht. Dat leidt er toe dat signalen wellicht wel 'gezien' worden, maar er niet tijdig en op een passende wijze wordt geïntervenieerd. Er is vermoedelijk sprake van enige handelingsverlegenheid bij lokaal teammedewerkers t.a.v. issues spelend in het preventieve veiligheidsdomein.

Aanbeveling:

- Onbekendheid en onwetendheid (deels) ondervangen door aandachtsfunctionarissen(aanspreekpunten) te benoemen binnen lokale teams t.a.v. criminaliteits(preventie) en de (jeugd)strafrechtwereld. Deze medewerkers worden in staat gesteld hun deskundigheid op peil te houden en te fungeren als schakelpunt voor de reclasseringsorganisaties en binnen de eigen organisatie. M.b.t. de aansluiting op de (jeugd)reclassering is het aanspreekpunt het gebiedsgerichte SAVE team. Het is wenselijk om met een zekere frequentie binnen deze samenwerking tot inhoudelijke uitwisseling te komen over lokale en generieke issues die binnen het (jeugd)strafrecht spelen.

2.2 Preventie en "reageren op de vraag"

De doelgroepen uit het project zijn lastig bereikbaar. Als er zorgen zijn m.b.t. "overschrijdend gedrag" (in strafrechtelijke zin) van een volwassene dan wel een jeugdige in een gezin en er is eveneens sprake van opvoed- en opgroei-problematiek, dan is er niet altijd een hulpvraag. Het vraagt (langer) outreachend acteren van lokaal teammedewerkers om contact aan te gaan (en vooral vast te houden en daarbij evt. broertjes en zusjes in het vizier (mogen) krijgen). Andere vaardigheden dan reageren op een gestelde vraag zijn daarbij van belang. Meer en meer is het wenselijk dat dit inzicht leidt bij lokale teams tot passend 'outreachend gedrag', dat hoort bij preventief handelen terwijl de visie. 'reageren op de vraag van de cliënt' ook overeind blijft⁷.

Aanbeveling:

- In vrijwel elk lokaal beleid wordt gesproken over nut en noodzaak van preventief handelen. In het project wordt door professionals het lastig gevonden "iets te doen zonder vraag, want er is aanvankelijk sterk ingezet op de visie in actie te komen als de cliënt daar om vraagt". Preventief handelen wordt vooral ingevuld door zichtbaarheid en aanwezigheid van professionals op vindplekken en de mogelijkheid tot aanspreken. Versterken van outreachend werken en/of de versterking van organisatorische samenhang (zie punt 1.3) kan helpen om de doelgroep te bereiken waar in het project de focus op is gelegd. Ook een mogelijkheid is het lokaal versterken van opvoedvaardigheden (door b.v. ontmoetingsbijeenkomsten) van ouders van jeugdigen die bij een jeugdgroep behoren.

---

⁷ Sinds begin 2017 is in Utrecht stad in de doorontwikkeling van de werkwijze van de lokale teams (basishulp) besloten expliciet aandacht te besteden aan 'het positie innemen van professionals', ook al is er geen vraag. Professionals worden daarin sinds kort gecoached.

- Bijna geen enkele cliënt van de (jeugd)reclassering is gemotiveerd bij de start, toch lukt het met regelmaat om gedrag te veranderen.....lokale teams kunnen gebruik maken en leren van inzichten en gehanteerde methodieken uit het gedwongen kader (door benutten van de mogelijkheid van consultatie)

2.3 (Organisatorische- en inhoudelijke) samenhang tot stand brengen

De samenwerking van het lokale team met de jongerenwerker en wijkagent is van cruciaal belang bij criminaliteitspreventie. Een boete geven of 'deze keer een vergrijp door de vingers zien' ("ik draai me om") is niet echt een trigger om af te wegen of 'iets ondernemen niet beter is'. Eenvoudige diefstallen of een eenvoudige mishandeling door jeugdigen leiden nu tot zorgmeldingen. Niet vaak wordt een consult gevraagd of volgt een SAVE begeleiding – op vraag van het lokaal team- op (dreigend) overschrijdend (in strafrechtelijke zin) gedrag. Als er al sprake is van betrokkenheid van het OM, dan is er eerder sprake van inzet vanuit een Halt afdoening dan het uitvoeren van een vrijwillige (T&B)Toezicht en Begeleiding (waarbij sprake is van een gezinsgerichte insteek vanuit de SAVE werkwijze). Zo'n vrijwillige T&B kan kortdurend zijn en in samenspraak met het lokaal team worden uitgevoerd.

Aanbeveling:

- Versterk de verbinding tussen jongerenwerker, agent en lokaal team door reguliere contacten en korte lijnen, bespreek signalen en 'duidt' deze signalen, waarop preventief contact met het gezin tot stand kan worden gebracht en evt. SAVE dan wel reclasserings deskundigheid kan worden benut (via consultatie). Versterk het bewustzijn bij professionals om te onderzoeken of er gezinsbreed op andere 'tafels' geschakeld wordt rondom het gezin en/of de jeugdige, zoals b.v. vanuit de TOP-X of PGA aanpak, op school of op het werk en realiseer verbinding.